

PROPELLERBLADET

Organ för FFVs kamratförening

Nr 76 Årgång 65

2014

PROPELLERBLADET

Organ för FFV Kamratförening

Redaktör och ansvarig utgivare: Leif T Larsson

I redaktionen ingår: Styrelsen

Föreningens styrelse:

- * Ordförande: 6336
Leif T Larsson, Elektriska Gatan 33, 137 97 Årsta Havsbad. 070 – 871 23 24
- * V ordförande: 6060
Bengt Svensson, Skogslundsvägen 4, 732 48 Arboga. 0589 – 132 14
- * Kassör: 5746
Rolf Olsson, Turedalsgatan 42, 732 31 Arboga. 070 – 551 35 48
- * Sekreterare: 5858
Åke Tedesjö, Mastvägen 30, 723 48 Västerås. 021 – 80 40 88
- * Ledamot: 6441
Carl-Gustav Carlsson, Hässelby Rytterne, 725 92 Västerås. 0220 – 420 92
- * KFUK-KFUMs representant:
Larsowe Roman, Kungsfågelgatan 14, 724 69 Västerås. 073 – 616 83 34
- * Suppleant: 5325
Jan Welin, Vretvägen 35, 732 32 Arboga. 0589 – 136 49
- * Suppleant: 5716
Per Åke Angelöf, Ekholmsvägen 74C, 589 25 Linköping. 013 – 15 12 02

Medlemsavgiften för år 2015 är 100:- (Etthundra kronor)

PlusGiro: 34 02 04 - 7

Hemsida: <http://www.ffvk.se>

E-post: ffvk@ffvk.se

Flygförvaltningens Verkstadsskolas Kamratförening.

Omslagsbild: Glada 61or: 6120 Helge Göransson, 6139 Bengt Larsson, 6144 Mats Nellsjö och 6163 Per-Erik Wijk

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid 1	FFVK lever vidare...	Styrelsen
Sid 2	Kamratträffen 2014	5858 Åke Tedesjö
Sid 4	Protokoll från årsmötet	5858 Åke Tedesjö
Sid 8	Kalle tackar för sig	4929 Karl Gardh
Sid 9	Mitt liv	4706 Göran Ekelund
Sid 20	61or firade 50 år	6104 Thomas Andersson 6111 Lars Åke Carlsson 6115 Roy Eriksson
Sid 22	Att bestämma sig och få en livskamrat, Sonya!	6441 C-G Carlsson
Sid 23	Hälsningar från KFUM	Larsowe Roman
Sid 24	Sigvard Hansson	6060 Bengt Svensson
Sid 25	Dom kom från Norrlands skogar och Skånes vida slätter	4307 Sigvard Hansson
Sid 44	Att mötas och skiljas är livets gång	5834 Tage Tuvheden
Sid 46	Kamratskap som varar	57:or
Sid 47	Till minne av en god vän	4929 Karl Gardh
Sid 50	Vi finns på sociala medier	5858 Åke Tedesjö
Sid 51	Föreningsfakta	5736 Rolf Olsson
Sid 51	Östersundsträffen 2014	5732 Kjell Landgren
Sid 52	IN MEMORIAM	

FFVK lever vidare...

..vilket märktes på uppslutningen vid årets kamratträff den 24-25 maj, syns på omslaget och kan läsas om längre fram i bladet.

..men tyvärr har vår mesta och bästa skribent Sigvard Hansson lämnat oss under sommaren och vi publicerar nu fortsättningen på den sista artikeln från honom.

..och enligt önskemål och aktiv hjälp av 6146 Torsten Nilsson finns vi nu också på Facebook med ett eget konto.

4929 Karl Gard har nu klivit av styrelsearbetet efter 40 år och valdes av årsmötet till hedersordförande.

Vi önskar nytilträdde 6441 Carl-Gustav Carlsson välkommen i styrelsearbetet.

God Jul och Gott Nytt År!

Styrelsen

Kamratträffen 2014

Helgen den 24-25 maj hölls en kamratträff med årsmöte i Västerås. 49 f.d. elever anmälde sitt deltagande som tillsammans med några respektive blev 56.

I strålände solsken med sommarvärme intogs Johannisbergs Herrgård där den traditionella utställningen med testprylar, tidningsurklipp, fotoalbum mm från forna tider var uppställda.

På lördagskvällen var det dukat för party i källarvalven. 61orna firade att det var 50 år sedan deras examen och hade fått ihop 18 personer för detta. Totalt var vi 41 personer som passade på att festa med mat och dryck tillsammans med gamla skolkamrater till sena timmar.

Herrgården har fått nya ägare som välvilligt lät oss husera i huset denna helg, som om vi aldrig hade flyttat ut.

Söndagsmorgonen var lika vacker som lördagen vädermässigt. Ett korum inledde dagen och vi hade lyckats att ännu en gång få biskop emeritus Clase-Bertil Ytterberg att komma till oss.

Trots det fina vädret var vi inne i Kapellet eftersom vi vill fira att det var 30 år sedan vi invigde kapellet med vårt korum.

Clase-Bertil belyste på ett intressant sätt vårt intresse till vardagliga saker som väder och klimat och dess beroende av jordens bana och jordaxels lutning mot solen som är så vidunderligt men ändå så självklart för vår existens.

Därefter var det dags för förmiddagskaffe samt att hinna med ett besök på utställningen i Johannisbergs Herrgård innan årsmötet.

Till årsmötet samlades ett 40-tal deltagare. Till årsmötesordförande valdes 5524 Roland Rehnäck. Vad som behandlades på årsmötet framgår av protokollet som finns på annan plats i tidningen.

Årets kamratträff avslutades med en gemensam lunch i Lövuddens matsal.

5858 Åke Tedesjö

Protokoll fört vid årsmötet på Lövudden den 25 maj 2014 för Flygförvaltningens Verkstadsskolas Kamratförening (FFVK)

§1 Årsmötet öppnades av styrelseordföranden 6336 Leif T Larsson, som hälsade alla deltagarna varmt välkomna. Årsmötet samlade 41 deltagare.

§2 En minnesstund för avlidna kamrater inledde mötet och Leif uppmanade till en tyst minut.

§3 En dagordning presenterades som godkändes och antogs.

§4 Till årsmötets ordförande valdes 5524 Roland Rehnback.

§5 Till årsmötets sekreterare valdes 5858 Åke Tedesjö.

§6 Till att justera årsmötesprotokollet och tillika rösträknare, valdes 6441 Carl-Gustav Carlsson och 5209 Stig Hertze.

§7 Kallelsen till årsmötet har skett helt enligt stadgarna. Varje medlem har fått sig tillsänt en inbjudan till såväl en kamratträff som föreningens årsmöte. Även i vår tidning Propellerbladet och på vår hemsida har årsmötet varit annonserat.

Årsmötet godkände förfarandet.

§8 Styrelsens verksamhetsberättelse för tiden 2012-04-01 till och med 2014-03-31 lästes upp av styrelseordförande 6336 Leif T Larsson. Kassarapporten för motsvarande tidsperiod presenterades av kassören 5746 Rolf Olsson. Kopior på verksamhetsberättelsen och kassarapporten fanns tillgängliga för mötesdeltagarna.

Verksamhetsberättelsen och kassarapporten godkändes av årsmötet.

§9 Revisorernas berättelse lästes upp av 5713 Per-Ove Björkman.

Revisorerna föreslog att:

- resultaträkning och balansräkning fastställs
- årets överskott överförs i ny räkning
- styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för i frågavarande period.

Årsmötet godkände revisorernas berättelse.

§10 Mötesordföranden framförde ett varmt tack till styrelsen för ett väl utfört arbete under verksamhetsperioden.

Därefter beslutade årsmötet i enlighet med revisorernas förslag att fastställa resultat- och balansräkning, att överföra årets överskott i ny räkning, samt att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för ifrågavarande period.

Samtliga beslut var enhälliga.

§11 Valberedningen genom 5732 Kjell Landgren presenterade sina förslag på valbara medlemmar.

Till föreningens och styrelsens ordförande för en period om två år omvaldes 6336 Leif T Larsson.

§12 Till ledamot i styrelsen för en period om fyra år omvaldes 5746 Rolf Olsson. Till ledamot i styrelsen för en period på fyra år nyvaldes 6441 Carl-Gustav Carlsson. Carl-Gustav ersätter 4929 Karl Gardh som efter lång och trogen tjänst har valt att kliva av.

§13 Till KFUM:s representant i styrelsen för en period om två år omvaldes Larsowe Roman.

§14 Till styrelsesuppleanter för en period om två år omvaldes 5325 Jan Welin och 5716 Per Åke Angelöv.

§15 Till revisorer för en period om två år omvaldes 5713 Per-Ove Björkman och 5524 Roland Rehnback.

Till revisorsuppleanter för en period av två år valdes 5511 Lars-Ove Johansson (omval) och 6109 Jan-Olof Björklund (nyval).

§16 Till valberedningen omvaldes 5732 Kjell Landgren (sammankallande) och 5813 Börje Eriksson.

§17 Medlemsavgiften

Ingen förändring förordades utan gällande årsavgift är även i fortsättningen 100 kr.

§18 Förslag från styrelsen

Styrelseordförande Leif T Larsson föreslog att den avgående styrelseledamoten 4929 Karl Gardh efter sina 40 år i styrelsen, många år som ordförande, skall

hedras med titeln hedersordförande i föreningen.

Årsmötet biföll detta.

§19 Inga förslag från medlemmarna förelåg.

§20 Rapport från styrelsen

Styrelseordförande Leif T Larsson berättade om vårt arkiveringsarbete. Allt är nu registrerat förutom bilder. Överantal av handlingar har rensats ut.

Originalhandlingarna skall sedan placeras i lämpligt arkiv som bestäms senare.

§21 Övriga frågor

- 5209 Stig Hertze tyckte att vår hemsida är bra och ger information till medlemmarna.

Efter beslut på förra årsmötet har vi nu en egen domän (ffvk.se) som ger oss större plats för information. Vi har nu Propellerbladet från 2002 och framåt med sökmöjlighet utlagda.

- 5827 Ronny Idoffsson ville ha mera kommunikation mellan medlemmarna på hemsidan.

Det bästa alternativet för en direktkommunikation är om någon öppnar ett Facebooks-konto som sedan andra kan ansluta sig till.

- 6146 Torsten Nilsson läst upp ett tackbrev till styrelsen för all hjälp med att ordna 61ornas 50-årsträff denna helg. Ett speciellt tack till 5746 Rolf Olsson som varit kontaktperson.

- 5836 Ejler Josefsson tyckte att vi kunde ha en kamratträff på Flygmuséet i Malmslätt.

Styrelsen menade att det har vi redan haft en gång 1996.

- 53orna svarade med att berätta att de har haft ett flertal klassträffar på udda år runt om i Sverige.

- 5524 Roland Rehnbeck påminde oss om att vi är en unik förening med god sammanhållning och ett gott kamratskap efter alla år. Mycket av detta kan vi säkerligen tacka elevhemsboendet för.

- 5834 Tage Tuvheden framförde en hälsning från Ulla Gun, framlidne rektor Ove Ahlgrens dotter.

- 6336 Leif T Larsson läste upp ett tackbrev från 4929 Karl Gardh som tackade för alla år i styrelse och den uppvakning han erhöll vid avgången.

- 5827 Ronny Idoffsson tackade styrelsen för allt nerlagt arbete i föreningen och

ville spontant att alla skulle skänka en slant så att styrelsen kunde göra någon som belöning för sitt arbete. Insamlingen gav inte mindre än 1270kr.

§22 Årsmötets avslutning

Mötesordförande 5524 Roland Rehnback tackade för sig och lämnade över klubban till styrelseordförande 6336 Leif T Larsson, som förklarade årsmötet 2014 avslutat med att föreslå att alla deltagare står upp och sjunger FFV-visan.

Vid protokollet: 5858 Åke Tedesjö

Justeras: 6441 Carl-Gustav Carlsson

Justeras: 5209 Stig Hertze

Kalle tackar för sig

Med ålderns rätt och 40 år i FFVK styrelse har jag nu taget det lite vemodiga beslutet att lägga skorna på hyllan, som man säger, och lämnat över till en något yngre kamrat. Klart är att jag kommer att sakna den gemenskap som vuxit fram under denna långa tid, att årligen träffas på möten, över en bit mat eller en fika, diskutera Propellerbladet, innehåll, utskick, kamratträffar osv.

Jag vill rikta ett stort TACK till kamraterna i styrelsen för den tid som varit och för Blommor och minnesgåva och ett stort TACK till årsmötesdeltagarna som år efter år efter år haft förtroendet att välja om mig som styrelsemedlem.

Slutligen vill jag citera en klasskamrat 4922 Olle Rosen som avslutade ”Mitt livs historia” som han skrev till vårt 50 års jubileum 1999, till vilket jag instämmer i till 100 %.

När jag då äntligen tar tag i uppgiften att skriva ner mitt livs historia så är vädret utanför, strålande vår. Vårstämning har sedan 40 års-åldern ibland försatt mig i ett tillstånd av nostalgi med anknytning till FFV.

Jag kan drömma om promenaderna mellan Johannisberg och Lövudden.

En grupp grabbar går den lilla grusvägen. Mycket grönska – Lilla träbron över bäcken – Gröna fotbollsplanen – Löparbanorna – Båtarna. I minnet är det söndag, ledig dag, solen skiner, man lyssnar på jazzfavoriterna i musikrummet. Många fönster i elevhemmet står öppna, gardinerna rör sig i vinden.

*Den här bilden känns bra, men vemodig. FFV tiden har nog trots allt som hänt satt djupa spår. Allt som upplevdes dåligt då, har silats bort med åren, kvar finns bara vårbilden, minnet av gemenskap och FULL FART.
”Slut citat”*

Hälsningar

4929 Kalle Gardh

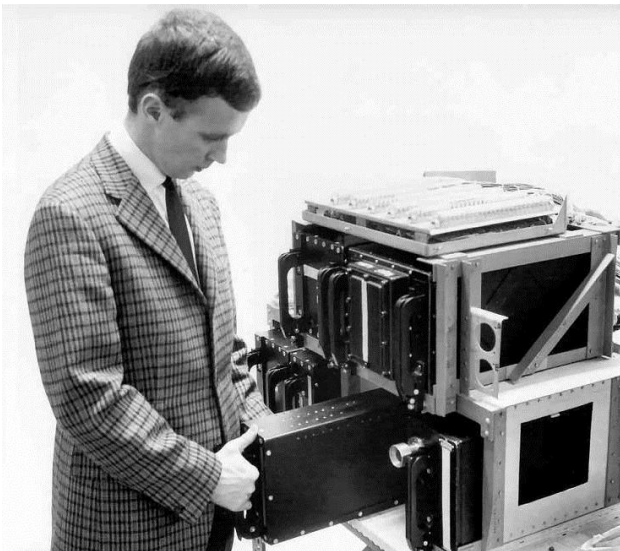

Mitt liv, 4706 Göran Ekelund

Detta är del 3 av en lång artikel skriven av 4706 Göran Ekelund – fortsättning följer i senare nummer.

Amerika, Florida.

Under 1964 höll vi på SAAB Electronic på med att utveckla en flygburen dator till flygplanet A37 Viggen. Det var den första flygburna datorn i Sverige och med dåtida mått mätt låg den i tillgänglig tekniks absoluta framkant. Den bestod av fyra separata enheter som tillsammans vägde 40 kilo, och enheterna var kraftenhet, minne, centralenhet samt in/ut-enhet. Minnesenheten var konstruerad med stackar av magnetiska järnkärnor, som kunde vara av två slag, runda eller fyrkantiga. Runda kärnor blir snabbare, men läser du av en kärna blir den nollställd efteråt, så dess innehåll måste alltid skrivas tillbaka efter en läsoperation, och det innebär en viss osäkerhet. Fyrkantiga kärnor, biaskärnor, har inte denna nackdel och är alltså tillförlitligare, men trögare. SAAB skrev ett kontrakt med Honeywell i USA att konstruera ett biaskminne, som skulle fungera ihop med resten av datorn som vi tog fram i Sverige. För att hålla sambandet och följa kvalitet, undanröja missförstånd med mera erfordrades en ”resident representativ” på plats, och jag blev tillfrågad om detta jobb. För mig var det enormt, ett sådant tillfälle kunde man bara få en gång i livet. Och familjen fick följa med, det lät för bra för att vara sant. Den 15:de november skulle vi åka och vintern var tidig det året, det var full vinter flera veckor innan vi skulle iväg, och den höll sedan i sig ända tills in i maj. Resan gick över New York och där

CK 37

stannade vi ett händelserikt dygn på hotell Wellington, mitt på Manhattan. Bara ljudkulissen var en upplevelse, på TV:n fanns det flera olika program, närmare bestämt tre stycken, man kunde välja vad man ville se. Att gå på gatorna bland alla skyskrapor man sett på film var fantastiskt, men det tror jag vem som än kommer dit första gången tycker än i dag.

Nästa dag for vi vidare till Clearwater och möttes av ett högsommarfint Florida och det här med charterresor var ju ett okänt begrepp på den tiden, så omställningen kändes fantastisk, Vår manager Dick Lodge mötte oss och tog oss till ett Holiday Inn, bara namnet gav oss underbara vibrationer, och överraskningarnas tid var långt ifrån över. Nästa dags förmiddag var vi och badade i poolen när en ung dam kom fram och ville överlämna en bil som vi skulle få disponera, det var en splitter ny Chevrolet med automatlåda. Inte en tanke hade jag haft på att bor man i Florida är bilen ett måste. Vi var naturligtvis tvungna att provköra så vi stack iväg och det gick inte så bra. Det där med automatlåda var knepigt, ovan vid trafiken och ovan med pedalerna, och bilen var stor. Titt som tätt skulle jag frikoppla men det fanns ju ingen sådan pedal så det blev tvärnit istället, och varje gång hade vi ungarna i framsätet. Det tog en stund att vänja sig med att bara ha två pedaler, men det tog inte lång stund förrän vi var nere vid den fantastiska beachen med kritvit fin sand och havet var ju Mexikanska bukten.

Min första arbetsdag på Honeywell blev jag presenterad för alla som deltog i vårt projekt och alla verkade kunna sina saker. Lokalerna var stora och ändamålsenliga men betydligt enklare standard än jag var van vid, till exempel saknade de jättestora fyrkantiga byggnaderna fönster och alla satt i typ kontorslandskap utan avgränsande skärmar och med skrivbord av plåt. Jag blev dock inlåst i en liten hytt intill vakterna och kunde inte gå som jag ville, vakterna skulle veta var jag var hela tiden. Det jobb jag skulle utföra klarade jag ledigt på halvtid, och alla rapporter och protokoll skrev jag hemma i vår bostad. En stor del av den lediga tiden lade jag på att studera engelska, speciellt glosor. Engelska var ju aldrig mitt favoritämne i skolan, men med mycket energi kände jag mig säkrare vecka för vecka, och jag fick ofta höra på jobbet att det blev lättare att prata med mig.

Bostad var det, ja. En mäklare tog oss runt och titta på några hyreslediga ”homes”, och vi fastnade för ett som låg nära vatten och med en trevlig trädgård med palmer och ett bananträd. Runt hela huset fanns en meterhög häck med julrosor, och trädgårdsskötseln ingick i hyran. Det visade sig sedan att vi bodde bara 150 meter från vår projekt manager Dick Lodge och det fick vi mycket glädje av framöver. Han och hans familj var alla jättetrevliga och hjälpsamma.

Vår nya, fina Cheva fick jag så småningom börja betala hyran för av mitt traktamente och räknade ut att det var billigare att köpa en egen bil. Det var inte svårt att hitta en några år gammal Oldsmobile, stor som ett hangarfartyg i mina ögon, men genom lite fiffiga ändringar kunde vi hela familjen sova, liggandes på tvären, i bilen. Den hade ju stora breda soffor både bak och fram. Det var bra när vi ville göra lite längre utflykter i veckosluten.

En natt på jobbet höll vi på att köra flygvärdighetsprov på ett prototypminne som skulle till Saab och flyga i en Lansen. Under vibrationsprovet uppstod en del bekymmer, för ett gäng från Honeywell höll samtidigt på att köra samma prov på en gyroplattform som skulle med en obemannad raket till månen. Det var jag som bokat vibratorn först, men med lite god vilja kunde vi alla köra våra tester. Som en liten ynnest fick jag dessutom skriva min signatur på ett rivsigill på gyrot, och det innebar ju att min signatur skulle komma till månen. Det kändes lite märkvärdigt med min signatur på månen, hur många svenskar hade det?

Ett annat roligt äventyr blev jag bjuden på av en jobbkompis som hette Larry, han skulle till Daytona Beach och se en stor biltävling av typ Formel 1. Joakim Bonnier var ju den största svenska föraren och han skulle köra. Vi åkte med Larrys kompis Steve som hade en Stingray och därför fick vi parkera gratis på en reserverad plats för bara såna bilar. Vi betalade inträdet till området, men Steve ville längre in, han ville se själva starten, så vi kröp under ett staket och hann inte mycket mer förrän en bamsig vakt höll mig i armen. Steve skötte snacket med vakten och jag sa nog ingenting innan vi åkte ut. Vi hann inte mycket mer än ut innan Steve hittade ett nytt ställe att planka, genom att klättra upp på en lastbil kunde vi hoppa över staketet, och nu klarade vi oss ett tag. Men bara ett par minuter före start kom samma vakt fram till mig och frågade efter biljetten, och jag kände mig helt körd. Då säger Steve till vakten: ”Du sa ju till oss att skulle vi planka så skulle vi inte göra det så du såg det, och det gjorde du inte, eller hur?” Han skrattade åt oss och gick och vi var kvar inne. Under tävlingen hände det flera mycket allvarliga olyckor, flera bilar brann upp och åtminstone en förare dog, men det var inte så ovanligt då för tiden.

Under året fick jag flera andra uppdrag runt om i USA, såsom att åka till tillverkare av speciella skarvdon för SAAB:s apparater. Ett alldeles eget uppdrag var att åka till Los Angeles, tillsammans med ett par konstruktörer från

DATASAAB, för att miljöprova minnesstackar. Det tog inte en timme att köra sönder den första prototypen, och nu fick vi en hel vecka att vänta på omkonstruktion och en ny enhet att testa. Vi hyrde en bil och for iväg till Yellowstone Nationalpark där vi kollade världens äldsta och största träd och en massa vilda björnar, sekoyaträden var och är fortfarande enormt stora, på ett träd som fallit över en väg hade de sågat ut en fyrkantig bit så bilarna kunde komma fram genom trädet, och hålet räckte inte till mitten av trädet. Det största och äldsta trädet heter ”General Sherman tree” är mer än 100 meter högt och 4000 år gammalt. Vi övernattade i ett campingläger och på natten hade vi en björnhona med unge som kollade soptunnan utanför vår tälthydda. Tur att man inte måste ut och pinka. Vi hann med en sväng till Las Vegas över midsommarhelgen och sedan vidare till Hower Dam och Grand Canyon. Erkänner att jag inte visste vad Grand Canyon var när jag kom dit, och nära nationalparken passerade vi ett

flygfält som erbjöd flygturer genom canyonen. Det köpte vi så klart. Vi flög ut över rimen på 50 meters höjd för att sekunden senare ha 1500 meter till marken. Mer plötsligt imponerad har jag nog aldrig blivit, och jag förstår den vite mannen som såg det hela första gången och sa; Här måste det ha hänt något. Hur rätt hade inte han ?

Grand Canyon

De båda konstruktörerna åkte hem och jag fick stanna ett par veckor till innan de hade lyckats konstruera en minnesstack som jag kunde godkänna. Det betydde fler lediga dagar för mig under tiden företaget konstruerade om det jag hade kört sönder. Jag var bland annat en tur ner till San Diego och Tijuana alldeles innanför gränsen till Mexiko, där jag kollade på tjurfäktning för både första och sista gången. Att det nöjet fortfarande kan vara tillåtet inom EU är ju helt barockt när man vet att de vill förbjuda svenskarna att sätta en metmask på kroken. En annan dag besökte jag en av GM:s bilfabriker.

Att komma in i Mexiko var lätt, jag parkerade bilen och följde bara strömmen av amerikanska turister som promenerade genom tullen. Att komma tillbaka visade sig vara betydligt värre, jag hade inget pass. Tullaren var trevlig och jag sade att passet låg i min bil, så han följde mig dit, men där hittade vi inget pass. Jag förklarade då att det måste ligga på mitt hotell i San Diego, och han släppte, konstigt nog, iväg mig för att hämta passet. Jag tyckte på att de skulle kolla passet när man passerade ut också och fick ett svar som gör att jag gillar USA. Han sa; Vi släpper ut alla som vill ge sig iväg, men vi är mycket noga med vilka vi släpper in.

Tillbaka i Clearwater flöt det på men förseningar uppstod ofta, och jag fick använda en aning tuffare attityd för att få prioritet. Jag behärskade engelskan på ett helt annan sätt nu än när jag kom, och när en del folk frågade om jag kom från Canada blev jag glad och stolt. Tidigare frågade man ofta om jag var tysk.

Mitt uppdrag på Honeywell var från början planerat att vara i sex månader men kom att förseñas till närmare ett år. Framåt sommaren började det bli varmt i Florida och IB drabbades mer och mer av hemlängtan, och hon hade hela tiden varit inställd på ett halvår. Hon tog helt enkelt barnen med sig och åkte hem till Malmslätt, jag blev ensam kvar. Det var helt plötsligt väldigt tyst och otrivsamt i vårt fina hus, och för samma utgifter kunde jag bo på ett hotell med kitchenet och åka och bo på andra ställen i helgerna. Det fick bli så. Men maten jag skulle laga själv blev nog i enklaste laget Det blev väldigt mycket championsoppa i veckorna och i helgerna blev det T-benstekar, antingen hos Peter eller på restaurang.

Det sista jag gjorde i Clearwater var att sälja min bil, och bilen var väl skaplig men däcken var släta som barnrumpor. En besiktningsman på bilprovningen hade svimmat om han sett eländet.

Blir programmerare.

I Malmslätt var det skoj att komma hem och träffa familjen, Katarina var så liten att hon hade glömt mig, hon blev rädd när jag lyfte upp henne. Annars stod huset kvar med mycket ogjort.

Mitt gamla jobb fanns inte ledigt när jag kom tillbaka, så jag blev erbjuden att utbilda mig till testprogrammerare för samma dator till Viggen, alltså CK37. Det

lät spännande och kul, men för mig var det en helt ny värld, och det här blev insteget till mjukvaran, att jobba med hårdvaran är kanske tio procent av allt datajobb, resten är ju mjukvara. I min grupp var det bara jag som inte var civilingenjör, så mina kompisar behärskade det här till fulländning, i varje fall tyckte jag så.

Den delen jag skulle testa var minnet som DATASAAB gjort, det minnet Honeywell gjort hade redan blivit omodernt och överspelat, men det flög fortfarande för utvärdering i A32 Lansen.

Att programmera på den här tiden gick till så att man skrev sina instruktioner på speciella formulär och sen lämnade man det till stanserskor som skrev ut dem på en IBM kortstans så att det blev en instruktion på varje hålkort. Ett färdigt program bestod då alltså av en bunt hålkort. Nästa steg var att kompilera programmet i en större dator, i vårt fall en D21. Den kompilatorn vi använde var skriven av en tjej som hette Kerstin Berger, och jag var så full av beundran för henne att jag under alla åren framöver betraktade henne som rena geniet. Resultatet efter kompileringen blev en pappersremsa där programmet nu var kompilerat eller översatt till en maskinkod som CK37 förstod. Man letade buggar och rättade, sen var det bara att byta ut lämpliga kort i bunten och göra om tills det blev rätt. De program som vi skrev blev de som användes under hela produktionen av datorn och sedan på CVA där den skulle komma att bli servad och underhållen många år framöver, och jag fick hålla en del kurser för den personalen. I samband med detta deltog jag i framtagandet av reservdelskatalog för CK37, och efter det kunde jag summera min verksamhet på den datorn till ungefär 10 år. Däri ingick då miljöprovning av alla ingående delkonstruktioner, sammanhållande av minneskonstruktionen i USA, skriva testprogram samt delta i framtagandet av underhållsinstruktioner och reservdelskatalog. Ett par händelser har dessutom visat att vi gjorde en bra produkt, detta i samband med några totalhaverier på Viggen som oförklarligt bröts sönder i luften. Ett plan brann rejält, det andra bröts itu så att datorns minne föll ur på 5000 meters höjd och i båda dessa minnen kunde man trots den omilda behandlingen fortfarande läsa så mycket att man kunde konstatera vad som var felet på Viggen.

Efter den här tiden blev jag erbjuden jobb på SAAB som sammanhållande för nästa generation dator till Viggen, som i sin helhet skulle tillverkas av ett USA-

företag som hette Singer-Kearfot, och när jag skulle säga upp mig på DATASAAB la personalchefen fram en katalog med de lediga jobb han hade och sa att jag fick välja vilket jobb jag ville ur den. Det lät ju generöst och jag valde att stanna och bli chef för prototypjobb och verkstad. Eftersom vi samtidigt hade bråttom att få fram en ny dator som skulle heta D16 skrev jag och en till på ett kontrakt att skriva testprogram till några komponenter för kommunikation hemma på fritid och i ett nytt dataspråk, som jag också fick läsa in hemma. Det var jobbigt och jag kom underfund med att mitt gebit var inte att skriva program, att bygga prototyper passade bättre. När jag fastnade med något problem i samband med programmering malde det i mitt huvud även på nätterna och åtskilliga gånger vaknade jag med en lösning. Dagen efter var lösningen väck igen. Nästa gång jag vaknade med en ide satte jag mig upp och antecknade, och det fungerade faktiskt, jag upplevde detta flera gånger.

På ”mitt” prototyp-lab byggde vi inte bara det våra egna konstruktörer ritade, vi byggde även många prototyper, typ mätutrustningar till SAAB:s provflygplan. Jag fick en väldigt massa kontaktpersoner såsom konstruktörer, systemerare, planerare och inköpare av komponenter, mät- och kringutrustning. Så småningom byggdes delarna ihop till fungerande datorer, och allteftersom blev jag ansvarig för driften av alla de olika systemen. Jag fick ju en utbildning på alla systemen i ett mycket tidigt skede av deras livslängd. Det jag finner mest noterbart under denna tid var när jag köpte hem de första skivminnena till D16-systemen. De var av fabrikat Pertec och fanns i 2 versioner på 5 respektive 10 MB. De stod på golvet och var kanske 80 cm höga och 50 cm breda. Skivpacken bestod av två delar, en del var fast och en del bestod av en utbytbar kassett. Vid förfrågan hos diverse experter fick jag veta att 10 MB diskarna var osäkra, data ligger alldeles för tätt packat, så jag köpte 5 MB:are. Det visade sig snart vara alldeles för lite och i slutet av systemets livscykel var skivorna mycket mindre i formatet och på uppemot 1000 MB. Efter det jag blev pensionär har ju utvecklingen av skivminnen exploderat, i mina ögon till något som jag inte fattar. Generationen efter Pertec hette Ampex som efter några år kom upp till 60 MB, och nu var hela skivpacken en utbytbar kassett. Alla typer av skivminnen var extremt känsliga för smuts, läshuvudena flyger på någon tusendels mm över minnets yta, och kommer det smuts emellan kraschar det, dyra huvud och kassetter måste bytas och alltihop trimmas in igen. Bästa sättet att hålla skivorna rena var att hålla dem igång dygnet runt, då fanns det effektiva filter som höll rent, men preventiv service

måste i alla fall göras efter vissa timmar. Efter några år blev kullagren i själva spindeln slitna och Ampex tog så klart tillfället i akt och höjde priset rejält på nya spindlar. Jag var på Ampex och tyckte att de kunde reparera spindlarna, men de förklarade att det var omöjligt, så jag satte igång att laga några spindlar själv och efter några försök fungerade det. Som tack fick jag ett resestipendium på 25000 kronor för att åka till USA och studera utvecklingen av nya skivminnen i några olika fabriker. Ett företag som vid det tillfället levererade merparten av våra skivor erbjöd sig att låta en man följa med mig över så att jag verkligen skulle få se allting, och jag accepterade så klart, men det var nog en muta som var på

D16

gränsen till det lagliga. En aning osnyggt men ordet muta tänkte jag aldrig, och några bättre affärer innebar inte resan för firman ifråga. Resan blev 14 dagar lång och mycket trevlig och lärorik och inkluderade besök på 4 fabriker och en stor datormässa i Las Vegas. En trevlig etapp var när vi bilade kustvägen från San Francisco till LA, med övernattnig i Monterey, på ett splitter nytt stort lyxhotell.

I Montereys hamn hade en massa sjölejon klättrat upp på en brygga för att övernatta. Under vissa protester från både folk och sjölejon kunde jag försiktigt smyga nerför en trappa och klappa ett sjölejon på ryggen. Han tyckte inte om det utan gav upp ett rytande som gjorde att jag tog trappan upp igen betydligt snabbare än det gått nerför.

Efter den här resan fick jag beskriva för Ampex hur vi bar oss åt för att laga skivorna, varefter de också började reparera spindlarna. Tala om att vara trögstartade.

Ampex tog mycket bra betalt för de högvärdiga luftfilter som var nödvändiga för att hålla skrivhuvudena rena. Dessa filter fick jag en firma i Tyskland att börja tillverka som piratdelar för under halva priset. När inköparen och jag åkte till fabriken blev vi hämtade i Hamburg med bil för att åka tio mil, och de milen blev mitt livs snabbaste biltur. Det gick stadigt i 200 till 230 km/t och hela resan tog 30 minuter. Killen som körde verkade helt avslappnad, det hände att han vände

sig om och pratade med oss i baksätet. Han sa att han hade några mil till jobbet, och han körde så fort jämt.

Flygcertifikat.

SAAB supportade Linköpings Flygklubb genom att årligen dela ut åtta till tio utbildningar till motorflygcertifikat, och efter att ha sökt tre gånger fick jag ett sådant stipendium. Det gladdde mig mycket och det var en stor grej. Segelflyga hade jag slutat med många år tidigare, huvudsakligen på grund av tidsbrist men även för ekonomin. Utbildningen flöt på utan problem och efter de stipulerade 35 timmarna hade jag mitt certifikat. Som flyglärare hade jag en legendarisk kille som hette Kjellström, han hade mest flygtimmar på Super Cub i hela landet, över 10 000 timmar, huvudsakligen genom att inspektera kraftledning. Bättre flyglärare fanns inte, alltid vänlig och lugn som en filbunke och aldrig tjatig. I stort sett med detsamma flög jag in mig på Cessna 150 och 172, det var plan som

vi hade i klubben.

Flygtimmar skaffade jag liksom många privatflygare genom timslånga rundturer med vänner och bekanta. Ett annat sätt var att flyga till Fredrikshamn i Danmark och köpa kött och sprit

mm. Det var så mycket billigare att handla där att flygtiden blev betald. Efter något år blev jag modigare och tog med tre civilingenjörer från jobbet, vi skulle till Kastrup och handla. Tur och retur på samma dag och jag kom att lära mig mycket den dan. Fulltankade i Linköping gick det perfekt till dess flygledaren på Bulltofta beordrade till vänteläge Västlund. Ivrig koll på kartan men Västlund fanns inte och på en diskret förfrågan svarar TL ”väster om Lund”. På Bulltofta fick vi tulla ut och lämna färdplan till Kastrup, och så iväg. Väl framme fick jag klartecken till en bana, men på bantröskeln stod en jumbojet 747 så jag kollade med TL som beordrade ”make a 360-turn”, det gjorde jag på några sekunder men jumbojeten stod kvar. På ny förfrågan svara TL en aning sarkastiskt ”make a big 360 this time”. Väl nere på banan rullar vi lugnt till angiven taxibana och hinner några meter in när det dånar till över huvudet av en startande kärra och TL säger, nu ändå mer syrlig ”you were supposed to make a fast turn off”. Den sista biten,

att parkera och tulla in gick bra men tog längre tid än jag planerat, och det gjorde besöket i Köpenhamn också.

Avresan från Kastrup gick inte heller något vidare. Jag blev ledd via radion av ”Kastrup Taxi”, som slutade med ”Klart till bana 22, byt frekvens till 120,3”. Jag svarade OK, men upptäckte att banan vi stod på var inte bana 22, så jag rullade iväg en bit till och då kom vi till bana 22, till sist. Starten gick bra och jag satte kurs mot Bulltofta, men jag hade inte räknat med så dålig sikt som det var och mitt tänkta riktmärke Barsebäck syntes inte i diset. Rätt som det är ropar Bulltofta TL, på genuin skånska, ”SE-FBE, ligger du fortfarande och trattar över sundet, var är du”? Turligt nog hittade jag precis då Barsebäck och kunde svara.

På Bulltofta tog det också tid och metrologen upplyste mig att ”det är dåligt väder på gång, ska du iväg måste du skynda på”. Det var ju januari, så dagarna var inte så långa. I Manualen läste jag att full bensintank skulle räcka 4 och en halv timme, och det skulle vi kunna komma hem på om man prutade en aning på marginalen. Alternativet var att övernatta i Malmö. Jag stack iväg mot Linköping, sett så här i efterhand fullkomligt idiotiskt gjort. En bit upp i Småland började det mörkna rejält, efter några minuter till var det kolsvart och jag hade naturligtvis inget mörkercert. Men mörkret var inte det värsta för nu började bränslemätarna gå ner mot noll och ett nödvändigt beslut blev att försöka landa i Jönköping. Både höger och vänster tank visade nu noll, så när Jönköping tände banbelysningen alldeles framför oss och när vi tog mark kändes det att jag haft en enorm tur. Alternativet, en nödlandning i mörker, överlever man knappast, och jag hade ansvaret för fyra personer.

En av killarna som var med hade en flickvän från Jönköping, så vi övernattade hos hans blivande svärföräldrar. Ute vid flygfältet igen nästa dag gällde det att få tankat. Chauffören på tankbilen kollade i vänster vingtank och sa ”du, tanken är helt tom”. När han skulle fylla höger tank sa han, ”det är helt tomt här med, hur fanken har du kommit hit”?

Starten från Jönköping gick inte heller utan problem. Det är så att när man kommer ut på startbanan från parkeringen står man några hundra meter från bantröskeln, men jag tyckte ändå att det var gott om bana kvar, så jag påbörjade starten direkt men med detta i tankarna. Planet var ju tungt lastat. Efter några hundra meter tyckte jag att banan minskade lite för snabbt, så jag avbröt starten.

Innan jag fick stopp på ekipaget rullade vi över mitten av banan och då upptäckte jag att banan hade en kulle på mitten och att det var en lång bana kvar på andra sidan krönet. Det var bara att med skammens rodnad på kinderna rulla tillbaka och ställa upp för ny start, den här gången från bantröskeln.

KSAK flygsäkerhets ansvarige ringde mig efteråt och frågade om jag hade mörker-certifikat, det visste han så klart att jag inte hade, och jag fick en reprimand.

Ett annat äventyr hände en söndag eftermiddag i Linköping. Hela himlen var totalt molnfri så när som ett blommigt och jättestort cumulusmoln norr om Roxen. Det hade många tinnar på ovansidan och var skarpt i kanterna. Jag tog Cuben och stack iväg och snurrade runt molnet, flög slalom mellan tinnarna och övade "landningar" på molnets ovansida. Det var ingen som såg detta och SAAB-fältet var ju stängt och på över 3000 meter och över molnet kunde jag ju inte heller ses från marken.

Fortsättning följer i nästa års Pb.

4706 Göran Ekelund

Cessna 172

61or firade 50 år

I samband med kamratträffen 2014 passade elever ur årskull 1961 på att fira att det var 50 år sedan examen i Västerås. Vi var nästan 20 personer som hörsammat inbjudan, varav några medföljande damer.

Efter lunchtid på lördagen samlades vi på Lövudden i ett konferensrum där vi alla berättade om oss själva och beskrev tiden efter examen i form av olika anställningar, utbildningar och resor mm. Vi konstaterade att många av oss redan innan presentationen kände igen varandra även om det gått lång tid sen vi var tillsammans i Västerås på 1960-talet. Visst hade vi blivit några år äldre, men vi bar ändå tydligen på olika igenkänningstecken. Vi samtalade om olika erfarenheter under ett par timmar och under tiden serverades det kaffe.

Sedan var det dags att besöka skolan ute vid flygfältet, och här hade tacksamt 6120 Helge Göransson som bor i Västerås, via en kontaktperson ordnat så skolan låstes upp för oss jubilarer. Många nostalgiska minnen uppenbarade sig för oss när vi vandrade igenom de olika lokaler som på vår tid kallades verkstaden, förrådet, snickarverkstaden, lektionssal, svetsverkstaden mm.

Skolan används ju idag för andra ändamål men besöket i dessa lokaler där vi var verksamma för mer än 50 år sedan var nu mycket uppskattat, ja de flesta av oss uppskattade det ju redan när vi gick där i skolan.

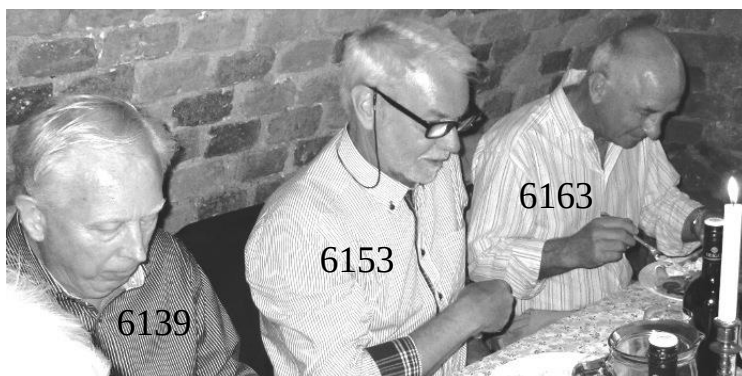
Sedan följde inkvartering och de flesta av oss valde att bo på Lövudden, i omedelbar närhet till där vi bodde som 61:or.

Kvällen tillbringade vi på Johannisbergs Herrgård där vi tack vare ett bra

förberedande arbete i FFVK:s styrelse kunde avnjuta en fin middag tillsammans med övriga besökande FFV:are. Vi var särskilt tacksamma för detta, för under kvällen nämndes att beroende på att annan

verksamhet planeras på Herrgården så kunde detta vara sista gången, som FFV kamrater kunde nyttja lokalerna för en middag i de gamla källarvalven, som vi kanske mest minns som potatisförråd och ”extraarbete” för 50 år sedan.

Tack till alla som kom till vårt jubileum och tack till FFVK:s styrelse för hjälp med förberedelser mm.

Hälsningar från

6104 Andersson, 6111 Carlsson, 6115 Eriksson som tog initiativ till träffen.

Att bestämma sig och få en livskamrat, Sonya!

Jag vill först tacka för förtroendet att få bli ledamot i FFVK:s styrelse. Och jag hoppas att jag kan bidra med något nyttigt i det uppdraget.

När jag slutade grundskolan 1963 var det bara att börja jobba på min föräldragård som ”dräng”. Våren 1964 bestämde jag mig, bondelivet var inte det som lockade mig som livssysselsättning. Till min faders besvikelse.

Jag sökte ett antal utbildningar bland andra FFV vid Johannisberg. Efter den sedvanliga testen med Lage och Ove som övervakare var det en nervös tid innan beskedet anlände, jag var antagen till Flygförvaltningens Verkstadsskola i Västerås.

Skolen gav mig en gedigen utbildning och senare anställning inom försvaret (F1) och när det lades ner blev jag tillfrågad om jag kunde tänka mig att börja vid FFV underhåll i Arboga vilket sedermera, efter många namnbyten, är Saab AB. Den anställningen har medfört många trevliga kontakter, uppdrag och resor runt om klotet. Men det får bli senare skrönor.

Utan att exakt komma ihåg datumet, tror att det var den 18 augusti 1964, började jag utbildningen vid skolan.

Vi var några stycken som varit till Johannisbergbadet och köpt glass och kanske tittat på flickor. Vid återkomsten till elevhemmet kom två ”damer” vandrandes. En av dem i en ljusblå kappa. Hon var vacker som få och med en självständighetsmin som i mig sade, ”hon ska bli min”. Efter några dagar visste jag att hon hette Sonya och att hon jobbade i köket på elevhemmet som kallskänka.

Som alla vet var det strängeligen förbjudet att besöka annexet där kökspersonalen bodde. Men vaddå, ung och kär var jag där många kvällar för diskussioner och samvaro med Sonya. Klättrandes in och ut genom fönstret som tack och lov låg mot sjösidan. Vilken tid det var!

Sonyas berättelse är också något alldeles extra. Hon hade jobbat på många ställen i Mölbytrakten när hon tröttnade och ville ut på något nytt. Hemma i köket i Strålsnäs tog hon fram en bilkarta och lade den på köksbordet, snurrade 7 varv runt en stol, blundade och satt pekfingret på kartan. Fingret landade på Västerås. Hon ringde arbetsförmedlingen och undrade om det fanns några lediga jobb i

Västeråstrakten. Jodå, på elevhemmet på Lövudden fanns lobb som kallskänka. Sonya tog den anställningen och for till Västerås.

När hon kom gåendes i sin ljusblåa kappa var det hennes första dag i Västerås.

Vi fortsatte att umgås efter min genomförda utbildning, gifte oss 1971 har fått två godartade söner med familjer och deras 5 barn, våra barnbarn.

Sonya och jag lever fortfarande ett fint liv tillsammans.

Långt efter examen, någon gång i mitten av 1970-talet, var vi och hälsade på David Molin på Lövudden. Han berättade då att han sett mina vandringar till annexet och mina besök där, men som han sa, jag kände på mig att det skulle bli något av det där så jag sa aldrig något till skolledningen!

6441 C-G Carlsson

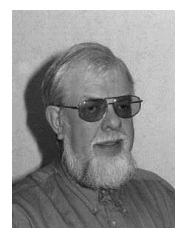
Hälsningar från KFUM

Vi har haft en fantastisk sommar med det sedvanliga ”Sommarkul” som samlade ovanligt många deltagare till alla olika aktiviteter.

Den här sommaren har vi återupptagit ”Seglarskolorna” det blev cirka 5 grupper med 5 till 7 deltagare i varje grupp. Vi gläds också åt att Scouterna har fått upp farten igen med flera nya patruller i några av stadsdelarna men främst ute på Lövudden. Nytt är också att vi har träffat samarbetsavtal med Västmanlands Handikapsförening, som har sitt kansli på Lövudden. Avtal har också upprättats med en av Lions klubbar här i Västerås.

Ekonomi är åter ett sorgebarn beroende på att arrendatorn av Lövuddens Konferens och KFUM inte är överens om hyran. Denna tvist har nu hamnat i Tingsrätten. Föreningen har under sommaren renoverat lokalen Björken och har flyttat sitt kansli dit. KFUM erbjuder också FFVK att ha styrelsemöten och kamratträffens årsmöte där.

KFUM önskar alla en GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR
Hälsningar från KFUMs representant i styrelsen
Larsowe Roman

Sigvard Hansson

En av våra flitigaste medarbetare i Propellerbladet på senare år – 4307 Sigvard Hansson – har lämnat oss.

Han har försett oss med många intressanta och spännande skildringar allt från sin egen start vid verkstadsskolan till episoder från sin verksamhet inom flyget.

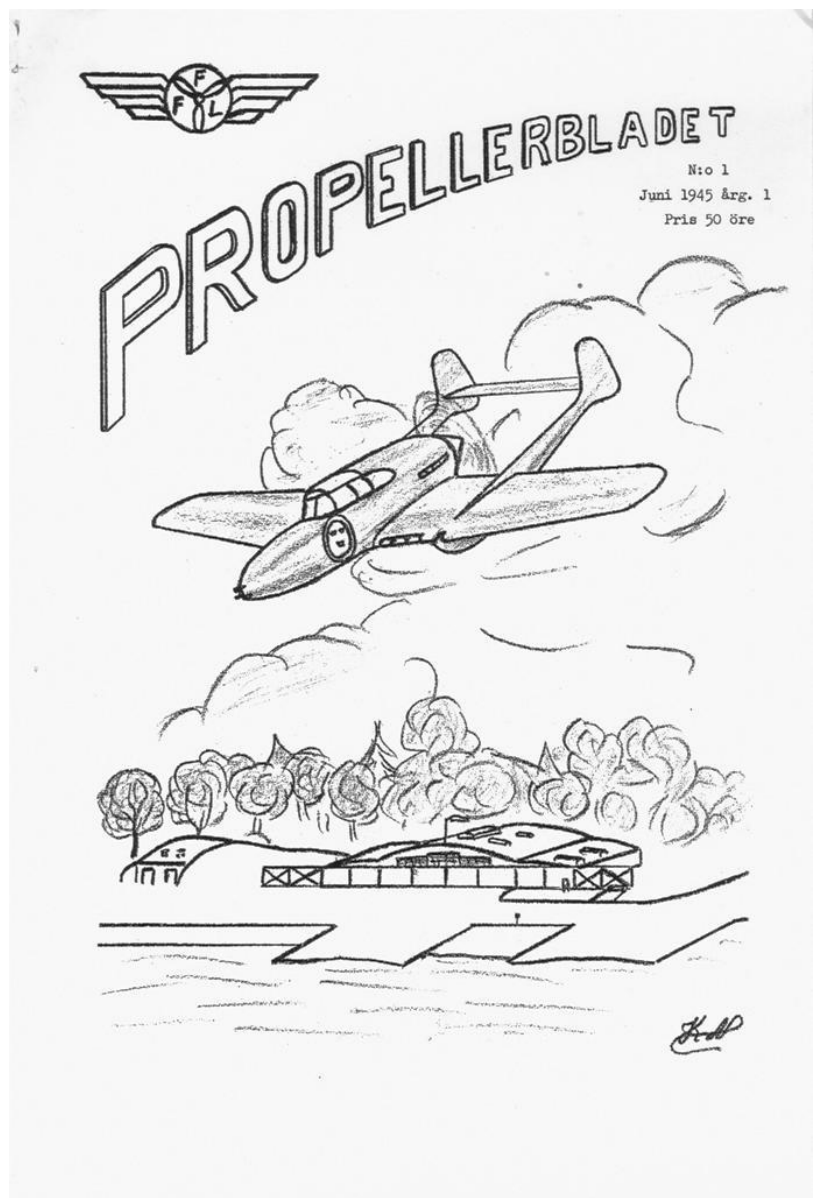
I detta nummer får vi ta del av sista delen av hans skildring av tiden innan han hamnade på verkstadsskolan och lite av motivet varför.

Det man inte skall glömma bort är att han var en av de tongivande till att vi i dag har ett Propellerblad – jag tror att utan hans medverkan så hade det nog inte blivit så mycket av detta.

Så här såg första sidan ut på det allra första Propellerbladet som gavs ut 1945 och där Sigvard var upphovet till mycket bl.a. under signaturen H-n.

Hela numret finns tillgängligt i PDF-format på vår hemsida ffvk.se.

6060 Bengt Svensson

Dom kom från Norrlands skogar och Skånes vida slätter

Kanske var det något av Flygvapnets egen "Främlingslegion"

Detta är en fortsättning från förra årets Propellerblad och därmed också slutet från en penna som tystnat för gott. 4307 Sigvard Hansson har under många år varit ett troget inslag med en berättarkonst vi för alltid kommer att minnas.

Varning i magasinet — Sprängning pågår!

Jag återgår till berättelsen om den omväxlande tillvaron i det stora varumagasinet. Där fanns alltid jobb att göra — men också goda tillfällen att dra sej undan och göra lite saker vid sidan om som inte stämde helt med arbetsuppgifterna. Chefen, handlaren, hotellägaren m.m. var en myndig och lite barsk man, men hygglig om man skötte sitt jobb. Han hade också den, ur anställdas synpunkt, uppskattade egenskapen att sova middag någon timma efter maten varje dag. Vid den tiden var det som regel lugnt från kunder. De anställda var inte sena att dra åt tomgångsskruven vid dessa tillfällen! Det var ett andningshål där man kunde ägna sej lite åt sina egna intressen — enligt den gamla devisen *"När katten är borta dansa råttorna på bordet!"*

I mitt jobb ingick även att sopa och hålla rent på de från varor fria ytorna i magasinet där det kunde samlas mycket skräp. Sättet att bli av med soporna var lika enkelt som effektivt. Borta i ett hörn var en planka på omkring en meters längd borttagen ur golvet. Magasinet vilade på stenpelare ut över vattnet och in under detta svallade ELLÖS-fjordens salta böljor. Med den tidens synsätt var detta den mest idealiska och logiska lösningen på hur ett sopnedkast skulle se ut. Det här med miljötänk hade ännu långt kvar till folkets medvetande! Det här hålet i golvet fyllde också en annan mycket social funktion bland allt folk som sprang in och ut i det stora magasinet — nämligen som toalett! Dock enbart för herrar!

Bland alla varorna i magasinet förekom även en mindre typ av plåttunnor som var fyllda med karbid. Om karbid tillföres vatten bildas gas — Acetylen — som användes bl.a. för att få ljus i den tidens cykellyktor plus en hel del annat. På en sådan tunna hade locket släppts och en mindre hög med karbid hade hamnat på golvet. Jag hade hört av äldre folk att det förekommit att man fångat fisk genom att stoppa karbid i en flaska, hålla på en skvätt vatten och korka igen flaskan.

Sedan var det bara att slänga i flaskan i vattnet på ett fiskrikt ställe och vänta till det small. Det lät spännande! Det här var ju som upplagt för ett experiment. Här fanns ju alla förutsättningar samlade: Karbid i en lagom mängd, en back med tomma vichyvattensflaskor med patentkorkar stod i ett hörn och sist men inte minst, chefen hade just gått att njuta sin middagsvila, så det fanns god tidsmarginal! Jag fyllde en flaska med en ordentligt stor mängd med karbid. Gick sedan en runda utanför magasinet och kollade att inget folk var i närheten. Tog en sista inspektion ned i golvhålet och fann att det rånade lågvatten detta dygn vilket gjorde att det var torr sjöbotten där nere. Gjorde ingenting för här var det inte frågan om fiske utan enbart om ett experiment. Det kändes spännande. Tänk om man inte hann att göra sej av med flaskan innan den small? Jag ställde mej vid hålet, fyllde på flaskan fort, smällde igen patentkorken och släppte ned flaskan genom hålet. Sprang därefter fort bort till en utsedd plats bakom en stor lådstapel för att avvakta smällen. Men det blev en längre väntan än jag räknat med och dessutom en helt annan utveckling än förväntat.

På hotell-delen jobbade till och från en del hantverkare med diverse reparationer. Bland dessa en rörmokare som hette Persson. Han var en mycket god yrkesman och allmänt sett mycket hygglig. Men han hade ett stort problem i tillvaron. För att kunna utföra ett jobb var han tvungen att inleda med att intaga en försvarlig mängd öl. Därefter underhållsdricka under arbetets gång och sedan efter arbetets slut klämma i sig ytterligare en mängd. Efter att ha utfört några timmars reparationsjobb sades det att han förmodligen konsumerat öl för mera pengar än vad han rimligtvis kunnat tjäna in. Många skämtade om detta — men egentligen var det mer eller mindre en tragedi för honom själv.

När jag nu stod otåligt väntande bakom lådstapeln och hoppades på att karbidflaskan skulle smälla tyckte jag mig höra steg från någon som gick in i magasinet och när jag kikade fram får jag se nämnde rörmokare Person komma gående med snabb, väl invand kurs mot ”toaletthålet” i golvet. Det handlade om öl som måste ut för att ge plats åt nytt! Detta var en för mej skrärrande situation. Skulle jag rusa fram och hindra honom från att börja — för i så fall blev det nog svårt att få stopp på honom. Eller skulle jag stå kvar avvaktande och hoppas på att flaskan inte skulle explodera innan han var färdig? Tankarna for genom huvudet — jag ville ju inte röja vad jag höll på med! Han gjorde sej ingen brådska, knäppte byxorna i ultrarapid tycktes det, och började vandrigen så sakta mot utgången. **DÅ SMALL DET!** Och vilken smäll det vart! Jag såg hur

Persson tvärnitade på golvet och såg sej förvirrat omkring och ropade ”*Va i H-e va dä?*” Han stod kvar och vägde ett tag innan han gick ut. Jag skyndade fram till hålet för att se vilka verkningar smällen hade haft. Det hade tydligen stått en skur av glassplitter rakt upp genom hålet och i taket satt det gröna bitar av glas från vichyvattensflaskan! Den gode rörmokare Persson anade nog aldrig vilken fara han svävat i denna stund. Han kunde helt hastigt blivit förvandlad till ”Fru” Persson — eller något ännu värre kunde ha hänt. Det hade kunnat bli en plats ledig som rörmokare! Jag kände mig oroad vid tanken vad mitt experimenterande kunnat leda till, allt medan chefen sov middag!

Ännu en händelserik dag

Det var en vanlig arbetsdag med jobb växelvis både i det stora magasinet och uppe i affären. Arbetet flöt lite extra lätt denna förmiddag och jag såg fram emot att det skulle bli kväll. Jag hade för första gången i mitt unga liv bestämt träff med en flicka. Vi skulle ses på kvällen efter arbetstid för att sedan på cykel åka till ett grannsamhälle där man anordnade dans på bryggan en kväll i veckan. Det var populärt bland ungdomarna trots att musiken bara utgjordes av en vevgrammofon som sköttes av någon ”förtroendevald” person som hade hand om vevandet och skivbytet. (Det var en musikupplevelse som nutidens ungdom aldrig skulle kunna föreställa sig i fantasin!)

Flickan var sommararbetande på ett pensionat i samhället och jag hade kommit i kontakt med henne vid flera tillfällen när jag varit och levererat varor från affären. Jag hade från första stund tyckt att hon var så himla fin med sin lätt fräkniga solbrända hy, sin slanka kropp och sitt långa blonda hår. Hon var därtill trevlig och lätt att prata med. För mig var hon något av en drömtjej och det tog ett tag innan jag vågade framföra förslaget att vi skulle träffas. Det kändes lite pirrigt — tänk om hon skulle säga NEJ! Då hade man ju stått där som ett fån. Det fanns också ett annat problem som lurade i bakgrunden. Det gällde det här med dansandet! Min insikt i den ädla danskonsten var inte mycket att komma med. Den bestod egentligen endast av ett primitivt omkring studsande på dansgolvet i något som i bästa fall kunde påminna om foxtrot och därtill något som med välvillig fantasi kunde liknas vid vals! Men tänk om den där killen som enväldigt brukade sköta grammofonen lägger på en skiva med en TANGO! Då är det definitivt kört. Men den dagen – den sorgen. Vissa risker måste man ju ta här i livet, sade man redan då.

En främmande äldre man steg in i affären och ville köpa några flaskor öl — men blev nekad!

Dagen hade avancerat till en bit efter middag och i affären rådde som vanligt det stora lugnet vid denna tid. Fritt från kunder och chefen njöt sin middagsvila enligt vanlig ritual. Det kändes bra att kunna koppla av för en stund och fördriva tiden med att prata lite strunt med de båda lite äldre tjejerna som hade hand om expedieringen — vilka även de ”gått ned på tomgång”. Ute rådde fint sommarväder och som en följd därav stod en av affärens dörrar öppen utåt för att få in lite frisk luft. Plötsligt stod han där innanför dörren — en kund som vi inte lagt märke till när han kom in — en lite äldre man — inte så storvuxen. Han hade en bredbrättad slokhatt och rätt tilltufsade äldre kläder. Såg nästan ut som en människotyp som vi vid denna tid kallade Luffare. Jag konstaterade genast att han var en främling och ingen man ifrån samhället. Han verkade mycket lågmäld och försynt när han vände sej till den ena av tjejerna och frågade om han kunde få köpa några flaskor öl. Hon såg mycket besvärad ut när hon förklarade att det tyvärr inte gick för sej! Vi hade inte tillåtelse, sa hon, att sälja öl över disk till främmande kunder — det var order från affärsinnehavaren — vår chef och denne var inte här för tillfället! Mannen såg ledsen ut över svaret och undrade om det inte gick att göra något litet undantag? Men svaret blev ”NEJ TYVÄRR det går inte!” Mannen avlägsnade sig lika stilla som han kommit in. Jag tyckte det hela kändes både pinsamt och dumt. Vad hade det gjort om han hade fått köpa ut några flaskor öl? Han verkade hur fridsam som helst. Det fanns ju flera ”storkonsumenter” från samhället som ofta kunde handla mängder av öl utan att bli ifrågasatta.

Jag tyckte stämningen som uppstått efter händelsen kändes olustig och hade svårt att släppa tanken varför inte alla kunder behandlades lika. Även om den här mannen såg en aning ovårdad ut i sin slitna klädsel och inte var ifrån trakten borde väl även han få handla det han önskade. Var kom alla dessa idiotiska regler ifrån och vem hade instiftat dem?

Det kändes nu som en lättnad att kunna lämna affärslokalen med allt tjafset om ölförsäljningen och dra sej tillbaka till det stora varumagasinet som var huvudarbetsplatsen för mej. Där fanns ju alltid något att lägga händerna på. Jag inledde med att flytta omkring en del stora trälådor och annat gods för att ge plats åt nyinkommande varor. Det rörde sig ofta om ganska tunga svårflyttade saker. Jag höll på att baxa på ett större kolli som stod i vägen när jag hörde en röst

bakom mej som sade:

”Det där är alldeles för tungt för dej pojk — ja kan hjälpa dej å ta ett tag!” Jag hade inte märkt att någon kommit in när jag höll på. Men när jag vände mej om stod han där i magasinets halvmörker — den främmande mannen med slokhatten som blivit nekad att köpa öl uppe i affären. Vi hjälptes åt, godset kom på plats och jag tackade för hjälpen. Han sade något om att han tyckte jag var för ung att arbeta med så tunga grejor. Jag minns jag tyckte att han verkade så omtänksam och hygglig samt hade en så vänlig röst. Han sade att han sett mej tidigare uppe i affären när han var där för att köpa några flaskor öl — men blivit nekad detta. Han kunde inte förstå varför. Kunde det bero på att han inte var fin nog — eller tyckte dom att han redan såg full ut och inte mera skulle ha? Men full var han inte alls, sade han — bara lite törstig, vilket man borde ha rätt till att få vara! Jag höll givetvis med om att detta måste vara helt tillåtet. Han sade att han kände sej mycket nedstämd och ledsen över att bli behandlad så här. Han hade allt pengar så att han kunde betala för sej när det inte gällde mera än så här, sade han. Jag sade jag förstod hans problem. Men nu var ju tyvärr läget som det var. Han frågade då om det var några mera tunga saker jag behövde flytta på innan han gick där ifrån för i så fall hjälpte han gärna till. Jag tackade ja och efter en stund hade vi tillsammans staplat undan en rejäl hög med lådor och annat gods i ett hörn. Jag tackade för hjälpen ännu en gång. Men han svarade att detta lilla var inte något att tacka för. Vi gick bort mot dörren i magasinet och blev stående där och pratade en stund. Under samtalets gång lade jag märke till en avvikande detalj i hans klädsel. Han hade ett par till synes helt nya och osedvanligt snygga sportskor på fötterna. De utgjorde en stor kontrast mot hans rätt nedgångna klädsel i övrigt.

Jag anade inte då i detta läget att denna min iakttagelse var något som jag skulle få anledning att bli påmind om ännu en gång — men i ett helt annat sammanhang!

När vi samtalat en stund om allehanda saker kom han med en fråga som jag nästan väntat skulle komma. Han undrade om jag inte på något sätt kunde ordna så att han trots allt kunde få köpa ut några ölflaskor. Han tillade att han gärna, utöver priset, skulle betala lite extra slantar som jag kunde behålla själv. Jag blev betänksam — för jag tyckte synd om honom — men måste väga av hans önskemål mot de regler som gällde i vår affär, hur korkade jag än tyckte att dessa var! Att hamna i en valsituation som denna kan vara svårt för en ung människa.

Man vill visa lojalitet åt båda håll — men finner i nästa stund att detta är omöjligt! Man står inför det faktum att man måste välja sida! Efter en kort stunds tankevånda fattade jag mitt beslut: Han skulle med min medhjälp få köpa ut några stycken av sina eftertraktade flaskor öl! Att detta inte kunde ske över affärsdisken stod ju helt klart — men det fanns andra vägar!

I källarfoten på affärsbyggnaden fanns en större lucka som användes som varuintag. Vi kom överens om att han skulle uppehålla sej i närheten av denna så skulle jag öppna luckan inifrån källaren och fortast möjligt överbringa fyra flaskor öl till honom. Han skulle ha pengar i beredskap direkt vid övertagandet. Några extra pengar till mej själv, som han erbjudit, ville jag absolut inte ha. Den planerade handlingen kom att fungera bra, som förväntat. Så fort jag öppnat luckan stod han där med pengarna i handen, varefter han tog emot flaskorna och stoppade in dem innanför sin jacka. Han var så glad och tacksam att det nästan var rörande att se. Vi tog ett snabbt hej och adjö och jag tänkte något i stil med att jag kanske gjort något jag inte bort göra, men samtidigt dövade jag mitt samvete med att det kunde få gälla som ”dagens goda gärning” mot en främmande människa som jag nog aldrig mera kommer att återse. Detta var vad jag trodde då!

Jag gick upp i affären och smög ned pengarna i kassaapparaten och ansåg därmed det hela utagerat. Eftermiddagen segade sej fram med fortsatt arbete i magasinet, tills det äntligen drog sej mot slutdags och stängning av affären. Det blev hemgång, tvättning, omklädning, lite mat och sedan fram med cykeln. En spänd känsla hade seglat upp inför träffen med henne — drömflickan! (Det vad just precis vad hon var — som jag kände det då i min ungdomliga nyförälskelse!) Jag styrde i väg mot platsen där vi skulle mötas. Och där kom hon trampandes på sin cykel i ljus sommarklänning, blont vackert hår, solbränd och fin. Gud så snygg jag tyckte hon vart Den här kvällen var något som jag sett fram emot — och nu var den här! Allting hade börjat så bra — nu kunde och fick inget gå fel!

Denna sommarkväll på Västkusten var solig och varm och det skulle dansas på en brygga

Vi hejade på varandra, bytte några ord och hon skrattade och var glad som vanligt. Vi trampade sakta upp för den långa sugande backen på vägen genom samhället. Vi hade en bra bit framför oss att trampa till den plats där bryggdansen skulle avhållas. Men det var inget som bekymrade oss.

I utkanten av samhället kröker vägen av och bildar en kurva med skymd sikt och dit hade vi nu nått fram. Efter att ha passerat igenom kurvan möttes vi av en stor överraskning i form av en större folksamling som täckte nästan hela vägens bredd. Vi var tvungna att stiga av cyklarna eftersom det inte gick att komma fram.

Vi frågade några av de närmast stående vad som pågick, om det hänt någon olycka? Alla verkade mycket allvarliga men det var svårt att få något konkret svar. Till sist stötte jag på en nära bekant som kunde ge ett besked. Han svarade ”Det ligger en död man i diket där lite längre bort — men ja har inte velat gå dit å tittat! Dom håller på och ska cykla väg och hämta hit landsfiskalen!” Vi båda blev mycket överraskade och tyckte det kändes både obehagligt och överkligt! Vi kom överens om att fortsätta vår färd som bestämt var och ledde våra cyklar sakta genom mängden av folk som verkade villrådiga och stod och samtalade lågmält. Min flickvän sade att hon aldrig hade sett en död människa tidigare och att hon inte ville göra det nu heller! Jag kände väl ungefär på samma sätt fast det kanske samtidigt långt bak dök upp ett spår av nyfikenhet i mitt huvud. Man hade ju läst om en och annan sådan här händelse som det ibland låg ett brott bakom. Men bäst att hennes åsikt fick gälla! Vi fortsatte vår långsamma vandring framåt genom grupper av människor för att kunna cykla vidare. Men det gick allt trögare för att snart bli helt stopp! Vi hade hamnat i en cirkel av folk och nu stod vi inför faktum. Där nere i diket fick vi se vad vi helst velat undvika att se!

Där låg en mansperson utsträckt — det såg ut som han lagt sej att sova. Folk diskuterade lågmält om vem den döde kunde vara — hur länge han kunnat legat där och vad han kunde ha dött utav. Någon nämnde att det nog måste ha varit något med hjärtat — det syntes på hans konstiga ansiktsfärg som inte verkade normal. En annan sade att det behövde inte bero på hjärtat — alla döda får annan färg ganska snart efter det de avlidit. Man var helt eniga om att mannen kunde i varje fall inte vara från samhället och knappast heller någon från den närliggande trakten. Några hade synpunkter angående mannens kläder — att dessa inte verkade vara i sin bästa ordning och därtill mindre snygga. Frågan kom försiktigt upp om det inte kunde vara så att den okände mannen var en Luffare? Det fanns ju tecken som tydde på detta! Sådana brukade ju komma vandrande i trakten i bland. Fast ingen visste!

Han var klädd i en storrutig skjorta och bredvid honom låg ett ytterplagg av något slag som han tydligen tagit av sej. Byxorna var mycket skrynkliga och såg rätt

medfarna ut konstaterade jag. På fötterna hade han skor med mycket kraftigt framträdande mönster på sulorna och verkade i övrigt som helt nya. Då slog mej en tanke att denna typ av skor var något jag kände igen och sett förut! Sådana hade ju HAN — mannen som på dagen hjälpte mej med jobbet i magasinet och som jag sedan ordnade ut några flaskor öl till på diverse krokiga vägar sedan han blivit nekad att köpa öl i affären.

Nu vart mitt intresse väckt på allvar. Kunde det verkligen vara han som mött sitt öde här i vägdiket? Jag skulle strax få en ny bekräftelse att sannolikt så var fallet! I det halvhöga gräset upptäckte jag att det låg några tomma ölflaskor strax intill honom. Och där litet längre bort låg hans stora hatt! Därmed var saken klar. Det var HAN!

Det som inträffat kändes olustigt, sorgligt och tungt när jag stod där vid vägkanten medan tankarna seglade iväg. Hade jag kanske gjort mej skyldig till en missriktad hjälpsamhet när jag skaffade fram det eftertraktade ölet till honom? Hade detta på något sätt medverkat till vad som sedan hände? I så fall hade jag tyvärr gjort honom en verklig Björntjänst! Eller kunde man se det ur en mera positiv synvinkel och känna tillfredsställelse över att förmodligen ha varit den siste som fått möjligheten att skänka honom en stunds glädje hans sista dag i livet? Frågor som aldrig skulle få något svar!

Detta var ingen rolig början på den kväll jag sett fram emot. Flickan som jag var i sällskap med hade ställt sig en bit bort. Hon hade upplevt det inträffade som mycket obehagligt och kände sej uppskakad. Jag kände mig själv villrådig när jag än en gång ställde frågan om vi skulle fortsätta den försenade cykelfärden till bryggdansen? Jo, hon tyckte nog att vi skulle fortsätta eftersom det som hänt ändå inte gick att ändra på. Men det syntes på henne att hon inte var samma glada lättsamma flicka som jag mött tidigare på kvällen när vi skulle inleda vår cykelutflykt.

Vi kom så småningom fram till grannsamhället där bryggdansen redan hade börjat. De spröda tonerna från vevgrammofonen hördes inte förrän vi var nästan framme. Men mycket folk var igång och dansade på bryggans ojämna plankor trots den miserabla ljudanläggningen. Anspråken var inte så stora vid denna tid! Det spelades foxtrott, vals, stilla vals och slowfox. Ibland klämde man i med en sugande tango då det fanns en sådan i den medsläpade skivtraven. Då glesnade det med danspar — många klarade inte av denna i och för sej eleganta dans,

däribland definitivt inte jag! Men vi hade svårt att komma med i den glada stämningen och glammet runt omkring efter vad vi redan varit med om denna sommarkväll.

Vi dansade några danser men stod mest och tittade på. Det kändes som om vi mest väntade på att det skulle ta slut. Jag kan ännu i dag minnas att jag stod och funderade på om det inte förpliktigade att bjuda upp min flickvän åtminstone en dans till —vi hade ju stått stilla så länge. Men mina planer grusades per omgående när han som skötte grammofonen lade på nästa skiva — som var en TANGO! Tur att jag inte hann bjuda upp henne!

Vi kom istället överens om att anträda hemfärden, trots att tiden för dansen långt ifrån var slut. Vi letade rätt på våra cyklar bland mängden — alla cyklade ju vid denna tid. Jag kan ännu i denna dag för mitt inre öra höra och komma ihåg melodin som spelades när vi lämnade bryggdansen. Det var en av denna tids örhängen och ofta mest spelade som tonade bort när vi ledde iväg med våra cyklar: *Det var på Capri vi mötte varandra – jag minns det än som det vore igår. Då bland mimosor jag såg henne vandra, i Italiens blommade vår. Natten var en dröm en saga vid Marina Grandes strand, när en kyss jag ville taga, gav hon mej till avsked sin hand. på hennes finger en vigselring blänkte... osv.* Han som sjöng på skivan hette Sven-Olof Sandberg. Det visste alla vid denna tid!

I bland förvånas jag över det mänskliga minnets funktion. Hur kan man minnas sådana här detaljer så här lång tid efteråt helt kristallklart? Men hjärnan gör väl någon slags omedveten prioritering av för varje individ speciellt minnesvärda händelser. Första gången i en 16 årig grabbs unga liv när han bestämt träff med en åtrådd — i hans ögon mycket vacker flicka — bör ju kunna fylla alla fodringar på vad som krävs för att händelsen skall nitas fast i minnet långt in på ålderns höst! Mindre konstigt är väl att sådana dramatiska händelser biter sej fast länge i minnet som det här berättade — att man på väg till en danstillställning finner en död människa i ett landsvägsdike och som man därtill nyligen haft en viss kontakt med och som man — trots försök — aldrig fick något svar på vem mannen var.

Vi kom på återvägen hem att passera platsen där vi blivit stoppade av allt folket. Nu var allt lugnt och ingen människa syntes till. Endast en tillplattad liten yta i gräset en bit ned i diket skvallrade om — för den som visste — att det legat en död människa där några timmar tidigare. Jag kunde inte låta bli att titta fast jag

inte ville. Fanns kanske ölflaskorna — som jag levererat — ännu kvar där i diket? Men NEJ! De var borta. Jag gjorde flickvännen uppmärksam på platsen när vi passerade, men hon vände bort huvudet för att slippa att se. Jag insåg då att det var både dumt och onödigt av mej att peka ut platsen och kanske frammana synen på nytt för henne av den obehagliga händelsen.

Jag följde henne hem till dörren vid pensionatet där hon och en kamrat sommarjobbade. Där stod vi länge och samtalade i den ljusa sommarnatten om vår dansutflykt — och dess tragiska inledning. Jag hade väl i min ungdomliga fantasi närt en plan på att få komma med upp på hennes rum ”för att få se hur hon bodde”. Men när jag försynt förde detta på tal slog hon ut med händerna och skrattade hjärtligt för första gången på denna kväll. ”Nej för Guds skull, tänk inte i dom banorna! Du känner ju min arbetsgivare och hyresvärdinna. Sen behöver jag väl inte säga nåt mer!” Det ingick i reglerna vi fick höra när vi började här min kamrat och jag — *”Och så självklart inga pojkar på rummet!”*

Jag fick nöja mig med en klapp på kinden som avslutning och vi bestämde att snart träffas igen.

I ortstidningen dagen efter stod endast en kort notis att det anträffats en död man i ett dike och som ännu inte identifierats. Något mera än så skrevs aldrig om detta fall. Vem var han då denne okände man och varifrån kom han? Någon måste ju ha vetat! Sorgligt att någon skall behöva dö så anonymt Jag har ofta tänkt på denna händelse från ungdomen men sedan länge insett att jag aldrig får svaret!

Bland mina jämnåriga och även lite äldre kamrater hade det uppstått ett vaknande intresse för att ge sig ut på sjön — precis som många i deras släkt tidigare gjort.

Några hade redan varit med på ett par resor till Island på sillfiske. Ett mycket hårt och slitsamt jobb som man kunde tjäna bra med pengar på — eller nästan inga alls om man hade otur, vilket hände. Det talades allt mera om sjölivets fröjder. Ett sätt att få se världen och bli berest precis som många av ”de gamle” — de som kunde berätta! Om besök på sådana ställen i främmande hamnar man aldrig talade om när hemma-kvinnorna hörde på. Man kallade det ”Att besöka Museum!” Det gjorde alla riktiga sjömän! Att en och annan fick besöka sjukstugan hemma ”för översyn” när de återvände från en långresa, det ansågs av de yngre nästan som en merit och ett kvitto på att man varit ”ute i svängen!” Detta var också sjömansvisornas förlovade tid som säkert hjälpte till att uppamma intresset hos den yngre generationens pojkar. Vem hade inte hört visan om den

där Svarte Rudolf som drömde om *"Stormande nätter i Amsterdams glädjekvarter"*, där täcken och sänggavlar rök. Eller hur han *"Böjde krullhårig hjässa en afton vid negerbyn, på 13 årig prinsessa med eldsken på ebenholtshyn"*. Nog syntes väl 13 år vara i yngsta laget? Men i sjömansvisorna verkade ju det mesta vara tillåtet! Sen var det Evert Taube — den verkliga storfräsaren i branschen — med sin överallt kringseglande sjöman Fritjof Andersson. Han som bl.a. var igång och slogs på krogen Ultramar. Visan lydde: *"Och knivarna de blänkte — men Fritjof bara slog — en nigger mitt i skallen så han hickade och dog!"* Det var tydligen rejäla snytingar som delades ut! Inte bara det — här användes ju ordet "nigger" också! Något som allvarligt kunnat utökat brottsrubriceringen om handlingen ägt rum i dag!

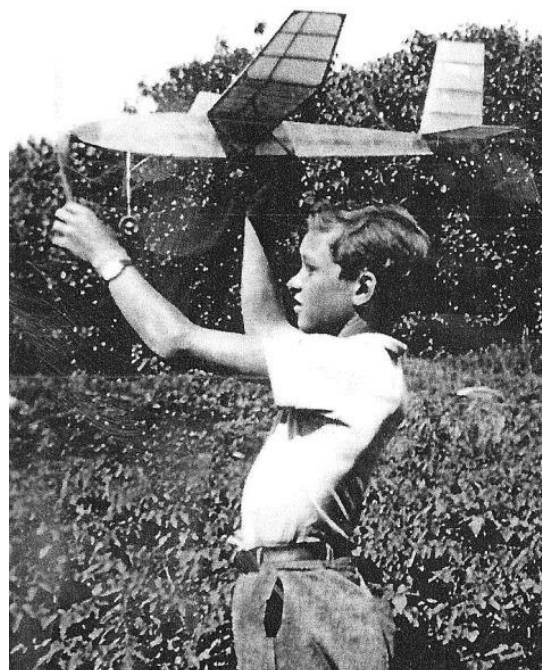
Det verkliga sjöäventyret beskrev Taube i visan *"Möte i monsunen"*. som löd: *"Herr Hagenbäcks ombud åt lejonet ju upp, en gorilla klättra ned i vår maskin. För att härma maskinisten slog hon fram och back och stopp — tills jag sköt henne med skepparens karbin!"* Man undrade som pojke om detta verkligen kunde ha hänt på riktigt? Men de äldre grabbarna sa att det hade det nog, för på sjön kunde allting hända! Även vildmarksskalden Dan Andersson bidrog med en känd sjömansvisa, något som avvek mot hans vanliga diktande om timmerkojor och trakter där doften av milrök och tjärbränning vilade tung över skogen och om vintern där *"frosten stod tjurig vid grind"*. Det var visan om Jungman Jansson — en sjöman som inte verkade lika tuff som den förut omnämnde Fritjof Andersson. I en av versarna stod det, *"Har du gråtit med din Stina, har du kysst din mor på kinden, har du druckit ur ditt brännvin, så sjung Hej och hå!"* Nog verkade han lite väl blödig för sjölivet? Men Jungman Jansson syntes ha tuffat till sej en hel del i slutet på visan, för där lyder en vers, *"Kanske glömmer du din Stina för en sup i Yokohama — det är slarvigt men mänskligt, så sjung Hej och hå!"* Men detta är en omskrivning av texten anpassad för den prydare tid som längre tillbaka rådde. Originaltexten löd, *"Kanske glömmer du din Stina för ett fnask i Yokohama — det är slarvigt men mänskligt, så sjung Hej och hå!"* Han var kanske något av en fuling trots allt den där Jansson! En annan sjömansvisa med lite tragisk bakgrund handlade om en svensk lättmatros som satt fattig och akterseglad på ett sjömanshus i Havanna och som till råga på allt hade blivit av med sin sjömansbok och nu längtade hem till Sverige. Där stod det i en av slutverserna, *"Sista dollarn tog den mörka sjömansflamman — ni som seglat vet*

nog hur det brukar gå!” Ett sluttema som ofta slog igenom hos dessa visor. — i mer eller mindre förtäckta ordalag.

I dag år 2013 är sjömansvisornas tid sedan länge förbi. Undras när egentligen den sista skrevs? Det kan nog knappast ge upphov till någon sjöromantik att jobba på en turbindriven supertanker seglande under Panamaflagg som lastar och lossar vid bojar en bit ut till havs och har en filippinsk besättning som inte har en susning om varken Jungman Jansson eller Fritjof Andersson. Inte heller har dom hört talas om den svenska flickan som stod på stranden, grät och vinkade med handen!

Tanken om ett liv på sjön växte sig allt starkare bland många

En inkörsport bland andra var att mönstra på som mässpojke. Man kunde byta till något annat sedan om man kände att man inte passade. Att komma med på ett av de stora rederiernas fartyg stod högt på önskelistan, men även mindre båtar kunde få duga. Huvudsaken att man kom ut! En några år äldre grabb kom på hembesök efter att ha gjort ett antal långresor. Kring honom samlades man och ville höra något

om hans upplevelser på sjön. Han berättade om stormiga resor och besöken i olika hamnar. Han var en rolig berättare, men vi hade nog en känsla av att han ”spädde på” en hel del. Han förklarade att för att kunna kalla sej för en riktig sjöman måste man, som han, ”ha seglat för om masten i några år och spottat Ljunglövs Etta i tropiska farvatten!” Det var hans sätt att uttrycka sig för en andäktigt lyssnande samling grabbar som fick ännu mera att fundera på.

Illa gick det för en 18 årig pojke inifrån Orust. Sista samtalet vi hade gladdes han åt att han om ett par dagar skull anträda en sjöresa med ett fartyg där han mönstrat på som mässuppassare. Resan skulle gå till Rotterdam och fartyget hette ADOLF BRATT. Det var i slutet på 1939 och svenska fartyg hade tidigare blivit sänkta. Han trodde inte risken skulle vara särskilt stor. De flesta klarade sig ju. Men ödet ville annorlunda! Fartyget minsprängdes och han omkom på sin första sjöresa!

Sjölivet i all ära — men det här med flyg var mera spännande!

Så uppfattade jag det. Att se ett stort trafikflygplan i luften var en mäktig syn för att inte tala om en del militära flygplan som valsade omkring i häftiga manövrar då och då. Det slog allt annat! Tänk om man kunde få jobba med detta på något sätt — där låg nog framtiden! Vi bildade en modellflygklubb i det lilla samhället och jag valdes till byggledare. Vi var inte många medlemmar, men det byggdes en hel del modeller och vi hade en trevlig gemenskap. Min stora dröm var att bli ägare till en bensinmotordriven modell. Men dessa motorer var dyra och svåranskaffade och låg ej inom ekonomiskt räckhåll. (Den möjligheten skulle komma först några år senare på FFV-skolan!) Men orosmolnen hade samlats över Europa. Tyskarna hade gått in i Polen och Warszawa bombats. Europa höll andan och man undrade vad som skulle ske här näst. Man lyssnade på Dagsnyheterna i raspiga radioutsändningar och äldre människor ”som varit med förut” uttryckte oro. Beskedet skulle snart komma! Det inleddes med händelser som skulle utspelas på närmare håll från vårt land än vad någon kunnat ha föreställt sej.

Samhället ELLÖS ligger nästan som i en gryta

Det är omgivet av rätt höga berg med öppning utåt fjorden. Bergen hade varit en av våra favoritlekplatser som halv vuxna pojkar. Där hade vi lekt indianer och vita, byggt hyddor och av våda vid ett par tillfallen tänt eld på ljungen när vi skulle göra röksignaler på indianskt vis och bränt av ett rejält område. Vid det sista tillfället hade vi nära nog drabbats av panik när vi såg att vi inte kunde få bukt med elden som okontrollerat spred sig. När elden smalnade av på ett ställe där den följde en bergsskrevla gjorde vi ett sista samlat försök att få stopp på elden genom att ställa oss tvärs över på linje och urinera på ljungen strax framför. Men ingenting hjälpte. ”Slangkapaciteten” var helt otillräcklig i den ungdomliga ”nödbrandkåren!” Brandröken vilade redan tung över bergsområdet och hade upptäckts nedifrån samhället. Vi fick plötsligt se hur det långt där nedanför oss vällde ut folk från den stora konservfabriken och började röra sig upp mot ”vår” bergsområde. Det var fabriken egen brandstyrka som nu var på väg. Vi drog oss undan för att inte bli identifierade vilka vi var, men följde på avstånd hur fabriksfolket med hjälp av lövruskar slog ned elden och rätt snart fick kontroll över läget. Märkligt nog hördes det inte av någon utredning om brandorsaken.

Från det här beskrivna bergsområdet råder det en vidunderlig utsikt ända ut till havshorisonten. Där kunde vi ibland sitta och se ett och annat stort fartyg komma

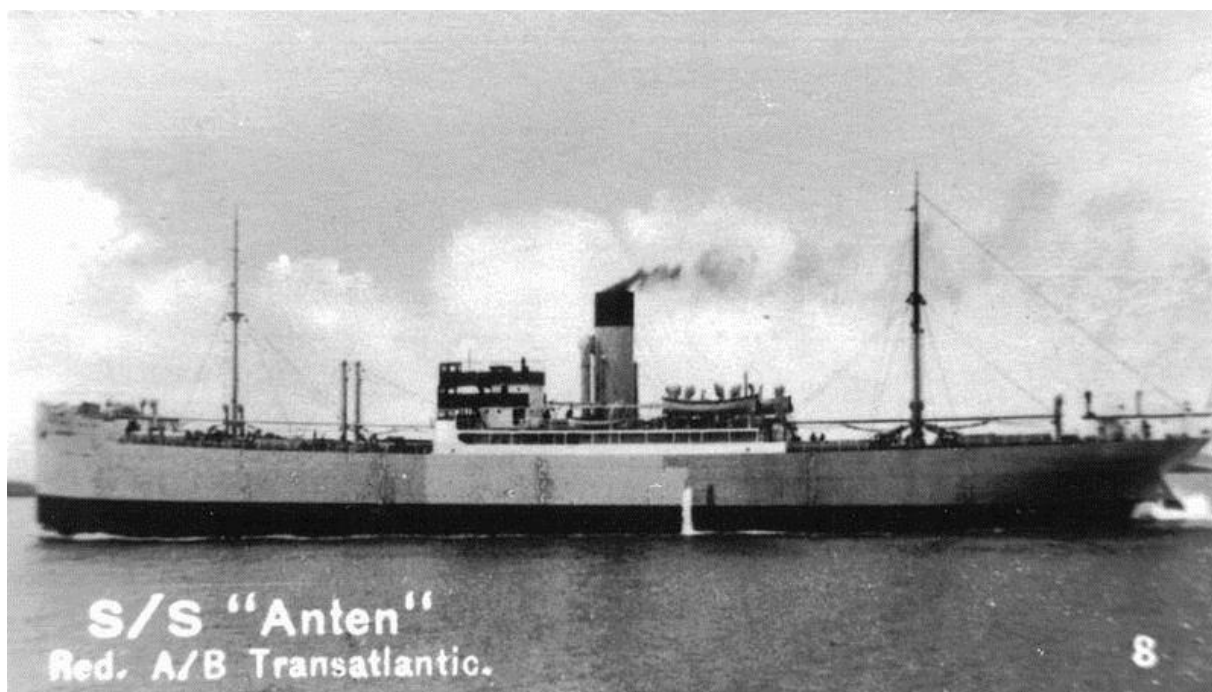
och gå norr eller söderut. På grund av avståndet verkade det röra sig mycket sakta. Efter att det tidigare varit en ganska gles sjötrafik övergick denna helt plötsligt med en avsevärd ökning. Detta väckte en stor undran och det samlades allt mera folk där uppe på utsiktsberget och sjöfarten där ute följdes av många ögon från land. Vi var en del ungdomar och äldre människor — en del f.d. sjöfolk — som på eftermiddagen 9 april 1940 hade samlats uppe på Tolleberget — det heter så — för att spana utöver havet. Där ute syntes nu flera stora fartyg, det verkade som en konvoj. En man hade medfört en kikare av äldre typ, minns jag, en sådan där rörformad som man bara kan titta med ett öga i och som har ett lock i änden. Han var hygglig, för kikaren fick gå laget runt och alla fick titta en liten stund — även vi ungdomar. Plötsligt när kikärgaren själv stod och spanade ropade han till att det hände något där ute. *"Dä ryker och bolmar — ja tror dä måste vara en torpedering!"* Kikaren gick laget runt igen och när det blev min tur såg jag en stor rökpelare avteckna sig där ute. Det uppstod ett skärtrat samtal bland de äldre människorna — men vi ungdomar upplevde det vi såg som jättespännande, nästan som på film! Båten som torpederades var tysk och hette AMASIS, något som vi senare fick reda på. Den var på väg mot Norge som tyskarna nu hade inlett ett anfall emot. Kriget hade därmed kommit Sverige nära in på knutarna — något som skulle bli mycket märkbart bl.a. för oss i grannlandskapet Bohuslän. Den 10 april, redan dagen efter, inträffade nästa torpedering. Det var det tyska fartyget ANTARES även det på väg mot Norge som mötte sitt öde inom samma närområde, inte långt utanför Lysekil. Ett antal soldater och besättningsmän räddades av svenska båtar som gick ut till platsen. Det flöt många döda i vattnet runtomkring. Oklart hur många som omkom. Det flöt även en mängd döda hästar. Den 9 april 1940 sänktes även den tyska kryssaren BLYCHER i Oslofjorden där den ännu ligger.

Sjökriget kom att trappas upp brutalt allt eftersom tiden framskred

Sverige kom att förlora mer än 300 fartyg och över 1400 besättningsmän innan krigsslutet. Frågar man mannen på gatan i dag är det säkerligen inte särskilt många som känner till detta. Även min släkt kom att drabbas av sorg i samband med en fartygssänkning. Min fasters man som tjänstgjorde som förste styrman på Rederi AB Transatlantics största ångfartyg S/S ANTEN omkom som ende man av 33 mans besättning när fartyget torpederades 300 sjömil väster om Irland. Hans fru fick beskedet via radionyhetera, utan att ha blivit förhandsunderrättad, när hon satt och lyssnade tillsammans med sin då 10 åriga dotter. Det tog hårt!

Vid en släktsammankomst en tid efter den tragiska händelsen minns jag hur två av mina farbröder satt och samtalade om torpederingen. En av dem sade att det skulle vara intressant att veta namnet på den tyske ubåtskaptenen som var ansvarig för detta illdåd — inte för att det skulle ändra på det redan inträffade — men ändå! Den andre farbrodern svarade något i stil med att han höll nog med, men det kunde bara stanna vid ett önsketänkande. Det skulle aldrig gå att få veta och dessutom, sett ur ubåtskaptenens perspektiv, skulle han hänvisa till att han måste lyda givna order! Men tiden skulle utvisa, att det som ansågs som en omöjlighet 1940 skulle bli fullt möjligt en tid efter krigsslutet 1945! Efter detta öppnades krigsarkiven och historieforskarna kunde snart lägga fram och blottlägga saker som ingen tidigare trott skulle vara möjligt. Senare, ett antal årtionden, när datorerna gjort sitt intåg går det på ett enkelt sätt att ta del av vad forskarna kommit fram till. I sanning en otrolig utveckling som ingen tidigare ens kunnat drömma om!

Om mina farbröder levt i dag skulle jag kunnat berätta allt de velat veta om den tyske ubåtskaptenen vad som hände honom och hans Ubåt, samt även visat honom på bild!

Här är historien

Torpederingen av S/S ANTEN utfördes av den tyska Ubåten U123. Befälhavare var Kapitänleutnant Karl-Hainz Möhle. Levde 1901-1996. Sänkte sammanlagt 21 fartyg, varav 4 svenska. Var en av de mest framgångsrika Ubåtskaptenerna (sett ur tyskt perspektiv) och fick motta en mängd militära utmärkelser. Dömdes

efter kriget i Nürnbergrättegången till fängelse i 5 år för krigsförbrytelse. Orsak: Han hade efterlevt en utfärdad order inom tyska Ubåtsvapnet som gick ut på att besättningar från torpederade fartyg som befann sej i livbåtar inte fick skonas. Det hade t.o.m. hänt att sådana, trots sitt hjälplösa läge, utsatts för beskjutning med maskingevär från Ubåtar i övervattensläge och folk hade omkommit. Detta utgjorde ett klart brott mot krigslagarna! Ubåtsbefälhavare Möhle anförde till sitt försvar att han handlat på order från sin chef som var Storamiral Karl Dönitz. Denne dömdes till 10 års fängelse för krigsförbrytelse. Han i sin tur anförde att han handlat på order av sin chef — som var Adolf Hitler! Denne hade då redan gått händelserna i förväg och begått självmord! Karl Dönitz föregångare Storamiral Eric Raeder dömdes till livstids fängelse! 12 dödsdomar utfärdades vid Nürnbergrättegången!

Ubåt U123 kom att sänka 50 fartyg under 3 olika befälhavare, innan den gick ett för Ubåtar märkligt öde tillmötes. Den ombaserades till en tysk Ubåtsbas vid franska atlantkusten — Lorient. Där låg den med urladdade batterier och kunde inte förflyttas när invasionen i Normandie tog sin början. Där sänkte tyskarna U123 med en sprängladdning innan de tvingades att dra sig tillbaka. Efter en tid bärgades Ubåten av fransmännen och reparerades, varefter den sattes i tjänst i franska marinen. Den döptes till BLAISON och kom att vara i fransk tjänst till 1959 då den skrotades. Den var byggd i Bremen 1940 och kom att vara i tysk tjänst fram till 1944, alltså 4 år. I fransk tjänst kom den att stanna i 15 år.

MÄRKLIGT! Källa: Wikipedia.

Den enes bröd, den andres död — i skuggan av andra världskriget

Det var en tidig söndagsförmiddag med lovande gott väder när min far och jag bestämde oss för att ta en promenad runt omkring samhället och dess omgivning. Det var ännu ganska folktomt och tyst som brukligt var så här dags på söndagarna. Det kändes som om vårt lilla samhälle ännu sov. Men till sist syntes på avstånd ett tecken till mänskligt liv. Ut ur en uthusliknande byggnad korn en person som började röra sig i riktning mot oss. Jag tyckte först att det var en mansperson att döma av klädseln. Men när personen kom närmare såg jag att det faktiskt var en kvinna. Hon var klädd i grova kläder och hade någon sorts duk över håret. Hon hade uppkavlade ärmar och på de bara armarna hade hon stora fläckar som verkade vara som svart målarfärg.

När hon så korn ytterligare närmare såg vi vem hon var. Vi kände igen henne båda — min far var bekant med henne ända sedan ungdomsåren. Hon vinkade till

en hälsning och hejade åt honom redan på håll. Hon var vad man på den tiden brukade kalla ett manhaftigt fruntimmer, en aning originell och känd bland annat för sitt häftiga humör. Hon drev två egna rörelser — pensionat och begravningsbyrå. Pensionatet drev hon med järnhand. När samhället invaderades av inkallad militär i samband med krigsutbrottet fick pensionatet ett rejält uppsving. Både befäl och inkallade meniga soldater trodde sej till en början att ha funnit ett litet trivsamt landsortspensionat där man kunde festa om litet efter eget gottfinnande — bland annat med hjälp av egen medhavd sprit i flaskor som ställdes ned — lätt åtkomliga under borden. Man utgick uppenbarligen ifrån att förehavandet inte skulle upptäckas. Men där bedrog man se gruvligt!

En kväll när stämningen blev osedvanligt hög upptäckte hon tjuvtricket med spritflaskorna under borden. Detta resulterade i ett, minst sagt, bryskt avbrott på festande! Det berättades att hon ställt sej i dörren till rummet, klappat i händerna för att väcka uppmärksamhet och inledde ett missnöjesyttrat tal med ett tonfall som inte gick att ta miste på, varefter hon befallde att samtliga medhavda spritflaskor omedelbart skulle ställas upp på borden! De mer eller mindre av alkohol påverkade representanterna för det inte alltför imponerande svenska försvaret var uppenbarligen inte beredda på en blixttattack av denna typ. Långsamt radades det upp en del flaskor och ställdes på borden litet här och var. För att öka på farten och samarbetsviljan då hon nog på goda grunder misstänkte att det fanns mera sprit kvar under borden — gjorde hon klart för de tappra militärerna att landsfiskalen bodde bara ett par hus bort och att hon faktiskt innehade TELEFON! Ett par yngre serveringsanställda hade hållit sig stillsamt i bakgrunden när hon började egenhändigt samla in så många flaskor hon kunde hitta och bar ut i köket där hon inledde med att hälla ut spriten i vasken!

Detta ”övergrepp” mot krigsmakten skedde inte utan protester. En av de närvarande som hade hunnit bli rejält överförfriskad och börjat få problem med den upprätta gången uttryckte högljutt sitt missnöje och ville ha en diskussion med värdinnan! Det fick han också — men denna blev kort! Hon bad honom omedelbart lämna tillställningen — vilket han inte åtlydde. Men detta problem blev snabbt avklarat! Det berättades att hon med ena handen tog ett stadigt tag i kragen på den trilskande och ett grepp i byxbaken med den andra varefter hon föste vederbörande framför sej ut på trappan varifrån han ramlade ned i en

blomrabatt. Hon hade därefter hörts ropa: *DÄR KAN DU SITTA — Å KOM FÖR HELVETE INTE IN IGEN!*

Det gick många historier om denna kvinna — hennes sträva humör och kroppskrafter som en karl. Hennes begravningsbyrå hade även den påverkats av kriget på ett lönsamt sätt som kan anknytas till inledningsrubriken på denna berättelse. Hon hade allt oftare fått leverera kistor till av krigsorsaker omkomna människor i form av sjöfolk och nedskjutna flygare som anträffats ute i havet eller som ilandflutna. Det handlade här om enklast tänkbara kistor — närmast att betrakta som svartmålade trälådor. Målningsarbetet brukade hon svara för själv.

Nu mötte vi henne här denna stilla söndagsmorgon och hon verkade vara på ett mycket gott humör. Hon vände sej till min far — gamla bekanta som de var — och tyckte att det var roligt att träffas under så här lugna förhållanden. Det hände ju inte så ofta numera, sade hon. Min far höll med om att det var trevligt att ses och kom under samtalet snart in på frågan vad hon höll på med så här på söndagsmorgonen när han såg hennes klädsel och alla målarfärgsfläckarna på hennes armar och händer. Hon svarade: *”Kan du tänka dej — ja fick en beställning på en hög mä kister nu igen här om dan åja har hållit på å målat hela natten å nu har ja bara nåra stycken kvar innan ja ä klar för den här gången! Nu ä ja så djävla trött så ja måste hem å sova en stund!”* Min far sade att han förstod efter hennes förklaring att hon hade all anledning att känna sej trött efter denna ökade verksamhet på begravningsdelen. Hon svarade då: *”Ja, ä inte bara då! Dom sa att då blir nog säkert flera beställningar framöver allt eftersom kriget håller på, så en kan ju alltid hoppas!*

JA, FAN, DÄ Ä JU NÄSTAN SOM VÄLSIGNAT!”

Jag märkte på min fars ansiktsuttryck att han reagerade när hon yttrade det där sista. Själv tyckte jag också det lät obehagligt. Affärsframgångar i den här branschen handlade ju i slutändan om förlorade människoliv och sörjande efterlevande. Men hon menade säkert inte så illa som uttalandet lät. Hon såg det väl rent spontant ur sitt eget affärsmässiga perspektiv.

Vi sade hej till henne efter samtalet och fortsatte vår avbrutna vandring. Min far verkade tankfull och efter det vi gått en stund minns jag att han sade: *”Ja, här fick vi verkligen ett påtagligt exempel på det gamla ordspråket — DEN ENES BRÖD, DEN ANDRES DÖD!*

Det pågående världskriget

var märkbart på Västkusten i många sammanhang. Det hände ofta att tyska flygplan förrirade sig in över svenskt område när de var på väg mot Norge. Bl.a. sköts ett tyskt plan ned av svenskt luftvärn när det flög in över Uddevalla. Det var ett transportplan av typ Junkers JU52. Hela besättningen omkom. Döda sjöfolk och flygare flöt iland emellanåt. Höststormarna medförde att det kom in drivande minor som slitit sina förankringar ute i minfältet. Det var enorma smällar när dessa gick mot land och exploderade. De innehöll omkring 300 kilo trotyl och utgjorde stora risker för sjöfarten. Svenska Marinen hade ständigt folk ute på sjön för att desarmera drivminor. Detta var ett mycket farligt arbete som ibland ledde till olyckor där folk omkom. I affären där jag jobbade såldes även fönsterglas och rutor sattes in och kittades. Vid ett tillfälle hade en mina gått in under en sjöbod i ett grannsamhälle och exploderat. Av sjöboden återstod bara ett område med rött damm. Det var rester av tegeltaket! Samtidigt sprängdes omkring 300 fönsterrutor i samhället. På min arbetsplats fick vi ta jobbet att reparera större delen av dessa. Jag hade aldrig tidigare sysslat med att skära glas med s.k. diamant, men nu fick jag en verklig genomgång av detta hantverk. Stormarna medförde också en annan märklig företeelse. Det var stora spärrballonger från Londons luftförsvar som slitit sina förtöjningar och drivit iväg över Nordsjön. De åstadkom svåra skador på el-nätet med sina släpande förtöjningsvagnar. De kunde mörklägga stora delar av landskapet. Men en och annan fastnade i träd och kunde tas ned. Det var fint tyg som tanterna sydde sportjackor av!

Kriget och tiden hade segat sig fram till 1943. Jag sökte till FFV och kom in!

Nya tider stundade!

4307 Sigvard Hansson

Att mötas och skiljas är livets gång

Det är få som fått möta så många ”bröder” i så unga år som vi FFV:are har gjort. Det är få som knutit så nära, fasta och trogna band genom livet som vi FFV:are.

Vi lämnade som 15-16- åringar våra trygga hem och vår hembygd för att sedan på egna vingar börja en resa genom livet som för många av oss kom att ge oss oanade möjligheter. Vad som är så märkligt är att resan har gått så fort att vi knappt hunnit märka hur tiden rusat iväg. Det är nu tid för att avsluta resan, att gå ner för landning och skiljas för alltid, det låter så grymt, och det är så grymt. Men nu är det så och då får vi finnas oss i det.

Propellerbladet påminner oss varje år om det definitiva avskedet, av personer som kommit att stå oss så nära i livet, mycket nära! Men lyckligtvis bryts sorgen och saknaden och övergår till härliga och ljusa minnen. Tack och lov för det.

Kamratträffen 2010 möttes jag äntligen 4307 Sigvard Hansson, vi hade genom åren haft många givande, roliga och telefonsamtal, om alla Sigvards fängslade artiklar om flygäventyr, och så hade vi Orust och Historia gemensamt. Nu var det inte vilken historia som helst, det var mordet på Karl XII. Att bara nämna att man vet något om konspirationen och mordet på Karl XII kan få vem som helst att tvivla och undra hur det står till, men inte Sigvard. Vid våra telefonsamtal frågade alltid Sigvards ”hur det går det med Karl XII”. Så när vi möttes första gången i Västerås blev första frågan ”hur går det nu med Karl XII”. Detta blev också det sista mötet, men vi talades många gånger på telefon och brevväxlade. Vi hade bestämt att vi skulle mötas igen i Västerås 2014, men det blev inte så.

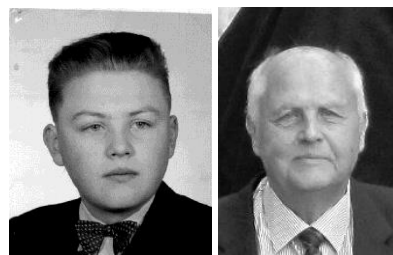
Sigvard skrev en mycket vänlig artikel om mig och Karl XII i Propellerbladet 2010 som fick mig att bli både stolt och förskräckt, hade jag nu lovat för mycket, skulle jag kunna ro Karl XII i land. Jag hoppades att Sigvard skulle få läsa min bok om den nu någon gång skulle blir färdig medan jag själv lever. Sigvard skulle få min första bok. Så här skrev Sigvard 2010 i Propellerbladet.

”En annan verklig FFV-profil att lägga på minnet från denna trivsamma kväll var 5834 Tage Tuvheden, en man som vigt sitt liv åt vatten – inte det stora stormpiskade havet – utan det som vi dricker! Han jobbade tidigare som VA-ingenjör vid Vattenverket i Trollhättan. Men han har flera strängar på sin lyra! I sin författarstuga uppe i skogen i kanten av Sollebrunn håller han på att skriva en

bok om ingen mindre än vår bålde krigarkung den 12:e. Ett djärvt projekt, med tanke på allt som redan skrivits om denne vår f.d. Kung av historieforskare under gången tid. Finns det så mycket mer att skriva om – undrade jag – är det inte lätt att det kommer att uppfattas som en upprepning? NEJ-NEJ ingalunda. Det finns hur mycket som helst – vänta bara tills min bok kommer ut, sade Tage. Min spontana tanke vart: Jo det ska nog vara en FFV:are för att gå iland med ett sådant projekt! Men med hans entusiasm tror jag han kommer att lyckas. Blir spännande att se!”

Vi såg båda fram mot att få mötas på kamratträffen 2014, men det blev inte så. Du blev sjuk, och nu är Du borta, Men Du finns i våra minnen. Vi saknar Dig så.

Vännen 5834 Tage Tuvheden

Sigvard Hansson vid Sveriges äldsta förbränningsmotor

Kamratskap som varar

Den nära samvaron under FFV-tiden utvecklade en kamratanda som i många fall blivit livslång. Vi har i Propellerbladet ett flertal gånger publicerat klass och/eller ortträffar där FFVare mötts och utvecklat sitt kamrattskap. Man åldras — nostalgin flödar.

Ett gäng som regelbundet träffas är 57-orna Svarten, Mowis, Perkola, Pajen och Mikro och har så gjort sedan 2003. Det började när Perkola sade att han har en stuga i Lofsdalen. Pajen var inte sen att föreslå att där kan vi träffas och ägna oss åt vinteraktiviteter och så fick det bli. På dagordningen står det skidåkning i preparerade spår och husaktivitet på kvällarna dvs kortspel, snack samt mat och dryck!

Efter några år så berättade Mowis att hans stuga i Enafors är färdigbyggd och föreslog en hösträff där. Sagt och gjort så blev det höstvandringar i fjällen på den årliga kalendern med start från 2008.

Traditionen fortsätter och idag är det ett måste för ett gäng som har hängt ihop sedan FFV-tiden.

5746 Svarten, 5740 Mowis, 5713 Perkola, 5716 Pajen och 5732 Mikro

Till minne av en god vän

Första gången jag träffade 5107 Sten-Erik Svensson och 5117 Jarl Jönsson, två trygga skåningar med stort självförtroende, var på elevhemmet Ekbacken i Arboga 1953.

Jag hade samma år tagit min examen som telemontör och hade en bra anställning på CVA och jobbade då i ett arbetslag som åkte runt i Sverige och utförde översyn och underhåll på flottiljernas radioutrustningar, pejlar och dyl. Mycket resor medförde att jag inte var i Arboga så ofta.

Jag hade av mina vänner på elevhemmet föreståndaren Verner Larsson och husmor Tekla Isaksson ett muntligt löfte av att i mån av plats, få mat och logi fixat de helger jag var i Arboga. Det var vid dessa tillfällen som jag träffade både Sten-Erik och Jarl.

1954-55 gjorde jag lumpen på F11 i Nyköping och när jag muckade var de båda skåningarna som utbildade sig till instrumentmakare utflugna från Arboga och Ekbacken för vidare studier.

Jag har under åren fått många vänner bland FFV:are och inte minst Sten-Erik Svensson.

Det började med att vår dotter 1998 flyttade ner till Helsingborg för att börja på ett nytt jobb. Jag kollade i vår namnförteckning vad det fanns för FFV:are i H-g och där såg jag att Sten-Erik bodde på Södergatan 59. Jag slog en signal och han önskade mig hjärtligt välkommen när jag kom ner till Skåne.

År 1999 åkte vi ner till vår dotter och jag hade pratat med Sten-Erik om att vi skulle träffas hemma hos honom, jag nybliven pensionär och han sjukpensionär, vi hade inte träffats på över 45 år.

Han var sig lik, grått hår liksom jag och samma fina humor men det var en bruten och bitter man jag träffade. Vi pratade om vad livet hade fört oss efter FFV-tiden, om familjer jobb osv. Han hade 2 pojkar och jag en flicka. Min historia var ganska enkel att dra, jag hade ju varit på samma företag (CVA) hela tiden.

Sten-Eriks var desto brokigare. Efter FFV-tiden studerade han på Högre Tekniska Läroverket i Karlskrona, fick konstruktörsjobb på Volvo i Köping, sedan på Bromsregulator i Malmö.

Där konstruerade han en automatisk bromsregulator för tyngre fordon som blev en världssuccé.

Han blev placerad i Chicago för att marknadsföra uppfinningar till övriga värden.

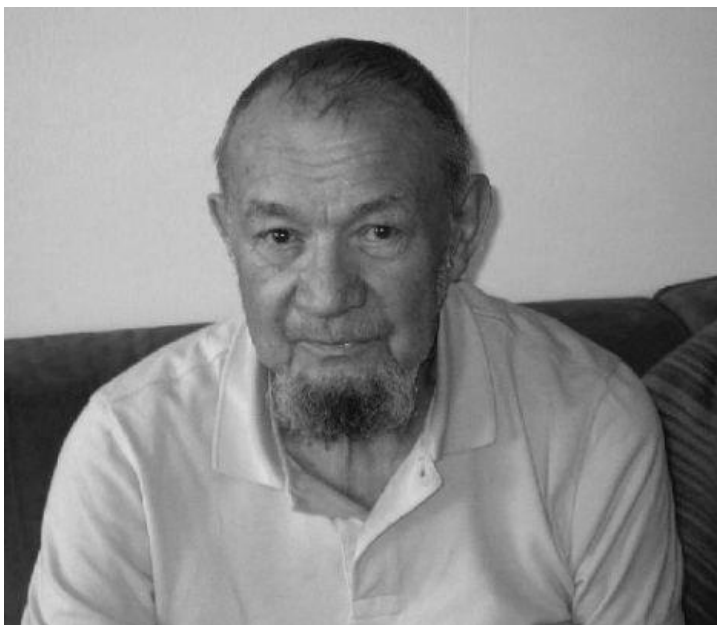
Efter några år åter i Sverige, nya företag, nya uppfinningar och nya succéer.

Under tiden verkade han som fri uppfinnare hemma i villan med att utveckla regulatorn efter nya idéer.

För att få hjälp med att sälja sin nykonstruerade bromsregulator, tog han kontakt med STU/Nutek och det var där och då som problemen började för Sten-Erik.

Läs Pb 2005 "Storuppfinnare Svensson, offer för det galna 80-talet"

Allt detta stångande med byråkrater och orättvisor i kombination med ekonomiska bekymmer medförde att Sten- Erik på sikt förlorade äktenskapet, hus och hem.

Vi träffades 3-4 ggr/år vid mina besök i H-g under åren 1999-2013. Det var alltid Skånerostat kaffe och en godbit eller en macka. Vi kom alltid in på hans bromregulatorproblem, han hade tagit kontakt med TV1 "Uppdrag granskning", de hade varit hemma hos honom, tagit del av alla hans dokument som han samlat på sig under åren och de lovade att ta upp hans fall.

Men tiden gick, ingenting hände, så de sista åren började han förstå att det var kört, han skulle inte få någon upprättelse och en ekonomiskt tryggad ålderdom som han hoppats på.

Men det var inte bara det vi pratade om. Han blev med åren inte lika bitter och uppskattade verkligen mina visiter. Han pratade gärna om elevhemstiden på Ekbacken, Folkparken, Folkan och lördagsdanserna och ofta om en tjej som jobbade på CVA och som bodde i Säterbo, 4-5 km utanför Arboga. Cykelturerna efter dansen, hennes pappas snickarbod där det tillbringades många timmar.

Men hur som helst, de sista gångerna vi träffades hade du fått problem med ”kisseriet” som du sa. Du hade varit inne på sjukhuset i Ängelholm och opererat prostatan, men någonting gick snett så du måste ha blöja och sedermera kateter. Dessa problem gjorde att du blev mer och mer bunden till lägenheten, promenaderna med rollatorn blev inte av så ofta.

Sista gången jag träffade honom var på hösten 2013, han öppnade dörren efter en liten stund och med viss möda, men som vanligt stod kaffet och väntade. Men det var inte längre samma spänst i stegen. Vi diskuterade som vanligt värdsläget och vardagliga händelser, för huvudet fungerade perfekt.

Julen samma år åkte vi ner till vår familj och jag ringde Sten-Erik och frågade om han kunde ta emot ett besök om det passade. Men han avböjde, han var för sjuk, han var sängliggande och orkade inte gå upp och öppna. Hans son Peter med familj skulle se till att han hade mat över helgen.

Jag önskade honom en God Jul och sa att jag ringer dig innan vi åker upp till Arboga.

Annandagen den 26/12 ringde jag honom igen, men han avböjde, han väntade då på distriktssköterskan. Jag ringer dig när vi kommer hem till Arboga sa jag, ja gör det svarade han.

Jag hann inte, på fm den 27 ringer hans son Peter och talar om att Sten-Erik avlidit under natten.

Tack Sten-Erik för våra trevliga och glada pratstunder och Tack för dina artiklar i Pb under åren.

Jag saknar dig!

Sten-Erik ligger begravd i minneslunden på Ängelholms kyrkogård.

Vännen 4929 Karl Gardh

Vi finns på sociala medier

Åren på FFV lärde vi oss att utveckla vårt sociala sinne, som att fungera tillsammans och arbeta i grupp. En kamratförening bildades så tidigt som 1945 vilket visade på en social mognad.

I dag med helt andra kommunikationssätt är man socialt uppkopplad dygnet runt med Webbssidor, Bloggar, Facebook, Twitter Instagram m.fl.

Det sägs att 7 av 10 svenskar använder sociala medier idag.

Varför skall då inte FFVK finnas med?

Vi har en webbsida och några har efterfrågat en plats på Facebook.

På senaste årsmötet kom frågan upp om en plats där vi kan diskutera olika saker på ett enkelt och informellt sätt.

Svaret blev då att vi borde ha ett slutet konto på Facebook.

Sagt och gjort! 6146 Torsten Nilsson åkte hem och fixade ett konto.

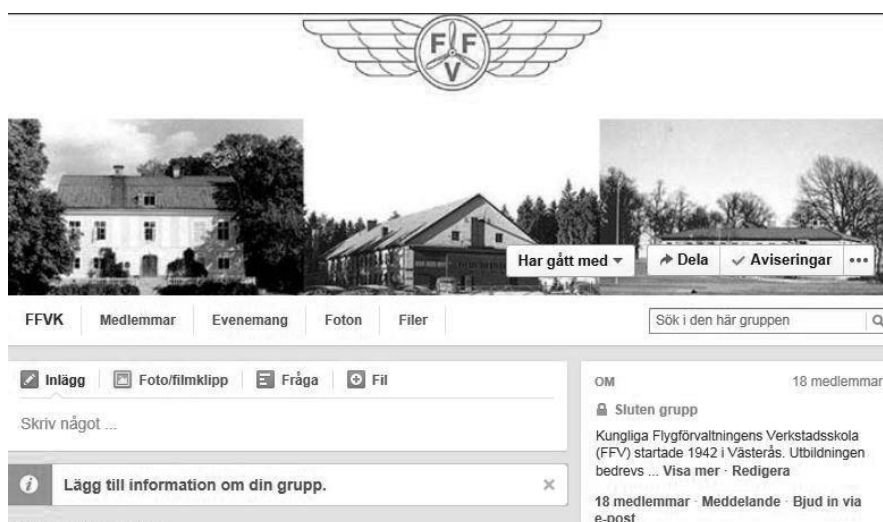
Vi finns nu alltså på Facebook som "FFVK" och är en sluten grupp som ingen annan når utan att ha blivit insläppt av någon som redan finns med.

Meningen är att vi kan kommunicera med bilder, meddelande, nyheter mm som var och en tycker är intressant för en FFV:are.

F.n. är vi ett tjugotal registrerade medlemmar och vi måste hjälpas åt att informera alla att ansluta sig. Enklarest att gå med är via vår hemsida "ffvk.se" där man klickar på F-symbolen. Har man inget Facebook-konto så måste man först registrera sig.

När man kommer till vår sida så klickar man på "gå med i grupp" och någon kommer att släppa in dig.

5858 Åke Tedesjö

Föreningsfakta 2014

Nu är det dags igen för inbetalning av medlemsavgiften.

Se bifogat inbetalningskort.

2013 gick det ut en påminnelse till 182 elever som inte betalat 2013 års avgift, av dessa betalade 18 st.

Även i år påminner vi de som glömt att betala genom att markera detta på inbetalningskortet.

Data för aktuellt år	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Tidningen har gått ut till adresser	707	712	725	738	757	735	748	733
Så här många har betalat m-avgift	493	515	531	516	542	535	539	535
Efter en påminnelse så här många		533	543	539	560	558	560	566

Via inbetalningskortet och mail kom det in 48 uppdateringar till vårt register.

Det går även bra att meddela ändringar via e-post.

Lägg inte inbetalningskortet åt sidan.

5746 Rolf Olsson

Östersundsträffen 2014

Återigen hade 5732 Kjell Landgren kallat till träff för "FFV-jämtar" den 13 november, denna gång hemma hos Kjell. Det var den 28:e i ordningen.

Det var tretton som hörsamt kallelsen och kom för att fika och än en gång prata om gamla härliga tider men också om nutida händelser, som gjorde det lättare att enas om att det var bättre förr. Kjell lovade att det blir en ny träff nästa år igen.

De som var där: 4704 Sven Björk, 5627 Bengt Håkansson, 5644 Karl-Åke Modigh, 5651 Jan-Erik Nowén, 5657 Rolf Olsson, 5709 Ture Andersson, 5732 Kjell Landgren, 5740 Lennart Mowerare, 6017 Ulf Hansson, 6047 Lars Nilsson, 6148 Morgan Nöjdberg, 6450 Hans Eneroth och 6643 Göran Olsson.

5732 Kjell Landgren

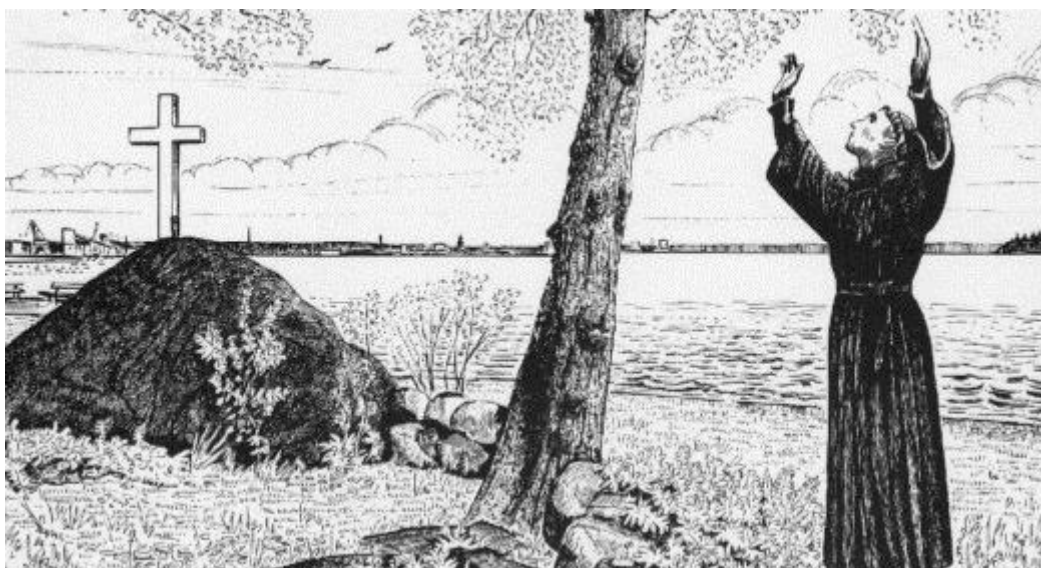

IN MEMORIAM

Sedan föregående Propellerblad har det kommit till styrelsens kännedom att följande personer har lämnat jordelivet.

4104	John Engman	2014-09-22
4201	Nils Arnell	2013-04-13
4307	Sigvard Hansson	2014-06-06
4313	Lennart Fogelberg	2014-06-01
4315	Rolf Nässeldal	2014-04-24
4420	Sven Östlund	2014-05-31
4604	Björn Granlund	2013-04-05
4606	Curt Jacobsson	2014-05-21
4901	Bertil Andersson	2014-06-28
5105	Bo Johansson	2014-02-25
5107	Sten-Erik Svensson	2013-12-27
5502	Curth Arvidsson	2014-08-04
55C2	Bernt Eriksson	2012-05-18
5620	Seved Gabrielsson	2014-09-29
5803	Bo Hägg	2013-04-02
5805	Anders Blom	2014-09-27
5821	Rune Halvarsson	2013-06-24
5915	Stig Persson	2011-06-04
6016	Kjell Helgesson	2013-12-16
6023	Nils-Olof Jansson	2014-05-16
PS15	Torsten Irenäs	2013-01-21

Frid över deras minne

Kamratträffen 2014

Korumet i Kapellet

Utställningen på Johannisberg

Festen i källarvalven